

দেশবিদেশৰ সাধু

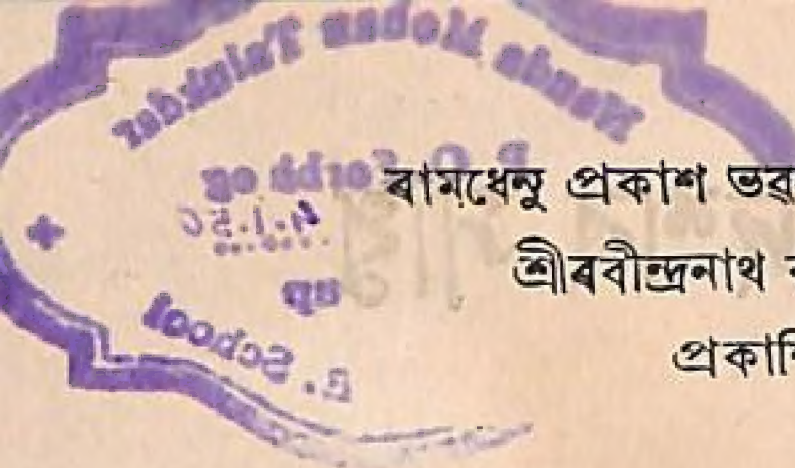
Nanda Mohan Tinkler

P. O. Farbhog

4.1.50

A. School

শ্রীবিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱা

ৰামধেনু প্ৰকাশ ভৱন, গুৱাহাটীৰ পৰা
শ্ৰীৰবীন্দ্ৰনাথ বৰুৱাৰ দ্বাৰা
প্ৰকাশিত।

সম্পাদক
শ্ৰীদেৱকান্ত বৰুৱা

চিত্ৰশিল্পী
প্ৰচ্ছদ পট—শ্ৰীনৃপেন্দ্ৰনাথ বৰুৱা
অন্ত্যন্ত চিত্ৰ—শ্ৰীশশধৰ ৰায় বৰুৱা

প্ৰথম তাৰুৱণ, শাওণ, ১৮৭০

মূল্য.....১।।০ অনা

কলিকতা

৮৫ আপাৰ সাৰকুলাৰ বোড “ভাৰতমিহিৰ যন্ত্ৰত”
শ্ৰীযুগলচৰণ দাসৰ দ্বাৰা মুদ্ৰিত।

সম্পাদকৰ নিবেদন

মানুহৰ আগ অৱস্থা শিশু। সেইদৰে সাহিত্যৰ গুৰি
সাধুকথা। সাধুকথাই ক্ৰমবিকাশৰ ফলত গল্প, নাটক আৰু
উপন্যাসত পৰিণত হৈছে। অসমীয়া সাহিত্যৰখী বেজবৰুৱাদেৱে
সাধুকথাৰ এই তাৎপৰ্য্য উপলব্ধি কৰিয়েই “ককাদেউতা আৰু
নাতি লৰা” আৰু “বুঢ়ী আইৰ সাধু”ৰে অসমীয়া লৰা-ছোৱালীৰ
মনত ৰং লগাই তেওঁলোকৰ মনৰ পৰিসৰ বহলাবলৈ প্ৰয়াস
কৰিছিল। “দেশ-বিদেশৰ সাধু” একে বাটেদিয়েই আৰু
এখোজ। ইয়াত পৃথিবীৰ বিভিন্ন দেশৰ তেৰটা সাধুকথা সংগ্ৰহ
কৰা হৈছে। সাধুকথা শুনাৰ লগে লগে পোনাইতৰ মনত
জগতৰ আন আন দেশৰ বিষয়ে জানিবলৈ যাতে আগ্ৰহ ওপজে,
এয়ে আমাৰ আশা।

গুৱাহাটী,
শাওণ, ১৮৭০

শ্ৰীদেৱকান্ত বৰুৱা

সূচী

প্রজা নোহোঁরা বজা	...	১
কুকুৰৰ মানুহলৈ মৰম	...	৪
চোৰক মোৰ পালে	...	৮
পৃথিবীত বেলিৰ পোহৰ	...	১২
চিৰ সেইজীয়া গছ	...	১৪
স্বাণ পৰিশোধ	...	১৭
মাটিৰ তলত সোণৰ মোহৰৰ কলহ	...	২৪
পথ প্রদৰ্শক	...	৩০
লৰিফুৰা ধান	...	৩২
সিয়ান শিয়াল	...	৩৫
এহালি কপো	...	৪১
নিগনিৰ বুদ্ধি	...	৪৯
জোন আৰু বেলিৰ মিলন	...	৫৪

প্ৰজা নোহোৱা বজা

[পশ্চিম আফ্ৰিকাৰ সাধু]

পৃথিৱীৰ প্ৰথম অৱস্থাত সকলো জীৱ-জন্তু মিলা-প্ৰীতিৰে আছিল। তেওঁলোকৰ মাজত তেতিয়া বজা নাছিল; কোনো বিচাৰকো নাছিল। দোষৰ বাবে শাস্তি পোৱাৰ ভয় নোহোৱাত কোনো কোনো জন্তুৱে লুকাই চুৰকৈ অনায়াসে অধৰম কৰিছিল।

অৱশেষত তেওঁলোকে অৰাজক অৱস্থাৰ ওৰ পেলাবলৈ দিহা কৰিলে। তাৰ নিমিত্তে বজা নিৰ্বাচন কৰিবলৈ ওলাল। বজা-বছা কাম কিন্তু তেনেই উজু নাছিল।

প্ৰথমে সিংহৰে নাম প্ৰস্তাৱ কৰা হল। সিংহৰ নাম উঠা মাত্ৰকে কেইজনমানে চিঞৰ-বাখৰ লগাই জক্-জকাই উঠিল। সিংহ খঙ্গাল আৰু হিংসাকুৰীয়া।

“নাই নাই সিংহক বজা পাতিব নোৱাৰি,” নিবোকা হাতীয়ে গহীনাই মাত দিলে।

“দেখাই শুনাই বাঘ কিন্তু বজাৰ যোগ্য।” শিয়ালে কথাষাৰ কবলৈহে পালে ‘ওহো ওহো’ বুলি ভেঁড়া আৰু ছাগলীয়ে বেবনি ধৰিলে।

“জ্ঞাতি-শত্ৰুক বজা পাতিব নোৱাৰি। বাঘ বজা হব লাগিলে ছাগলী-ভেঁড়াৰ বংশ অচিৰে ধ্বংস হব।”

সকলোৱে একমত হৈ বজা নিৰ্বাচন কৰা অসম্ভৱ হ’ল। তেওঁলোকে অন্য উপায় পাড়িলে। দুমাইল দূৰৈৰ বুঢ়া আঁহত এজোপাৰ তলত এচটা শিল আছে। সেই আঁহত জোপাত বন-দেৱতাই বাস কৰে বুলি সকলো জন্তুৰে বিশ্বাস। সেই ঠাইলৈকে তেওঁলোকে দৌৰৰ প্ৰতিযোগিতা চলাব। প্ৰথমে গৈ যেয়ে শিলচটাত বহিব পাৰিব, তেওঁকেই বজা পতা হব।

প্ৰতিযোগিতাৰ দিন উপস্থিত হ’ল। সৰু-ডাঙৰ, চুটি-চাপৰ, শকত-ক্ষীণ সকলো জন্তুয়েই দৌৰৰ প্ৰতিযোগিতাত যোগ দিলে। সন্ধেত পৰাৰ লগে লগে সকলোৱে বিজুলী-সঞ্চাৰে লৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আন জন্তুৰ কথাই নেলাগে ঘোঁৰাকো শহাই চেৰ পেলাই ভালেখিনি আগবাঢ়িল। পিছৰ জন্তুটো এহেজাৰ হাত দূৰৈত থাকোঁতেই শহাই শিলচটাৰ কাষ পালেগৈ।

উশাহটো সলাই শিলচটাত বহিবলৈ উপক্ৰম কৰিছেহে মাথোন, এনেতে কোনোবাই চিঞৰিলে—

“খবৰ্দাৰ শহা! সাবধান হবি কিন্তু! মই হে প্ৰথমে পাইছোঁহি।”

শহাই ওপৰলৈ চকু তুলি চালে, গপত গা ফুলাই তেজপিয়া শিলৰ ওপৰত থমথমকৈ বহি আছে। তেজপিয়া বহুৰূপী; অৱস্থা বুজি শৰীৰৰ বৰণ সলাব পাৰে। সেইহেতু শহাৰ বৰণৰ লগত নিজৰ বৰণ মিলাই কোনেও নেদেখাকৈ তাৰ নেজত খামোচ মাৰি ধৰি আঁহতৰ তল ওলালহি। শহাই উশাহ সলাবলৈ জিৰাওতেই, সি তলকিব নোৱাৰাকৈ তেজপিয়াই তাৰ নেজ এৰি শিলত জপিয়াই উঠিল।

এইদৰে তাক ঠগোৱাত শহাৰ বৰ খং উঠিল; তেজপিয়াৰ ওপৰত পোটক লবলৈ ভাবোঁতেই এটি এটিকৈ অন্য জন্তুবোৰ ওচৰ পালেহি। পূৰ্বৰ প্ৰতিজ্ঞামতে সকলোৱে তেজপিয়াকে বজা পাতিবলৈ বাধ্য হল। তাৰ নিৰ্বাচন কিন্তু কেঁৱে ভাল নেপালে। গতিকে নিৰ্বাচন শেষ হোৱাৰ লগে লগে তেজপিয়াক অকলে তাতে এৰি সকলো জন্তু দিহাদিহি অন্য ঠাইলৈ আঁতৰি গল। নতুন বজাই কাৰোপৰা সন্মান নেপাই লাজত পৰ্বত বগাই ওখ গছ এজোপাৰ খোৰোঙত আশ্ৰয় ললেগৈ। মাজ-নিশা এতিয়াও সি বন্ধু-বান্ধৱক তাৰ ওচৰলৈ আহ্বান জনাই চিঞৰে। কোনেও আজিকোপতি কিন্তু তাৰ কাষ চপা নাই।

“প্ৰজা নোহোৱাকৈ জানো বজা হব পাৰি?”

কুকুৰৰ মানুহলৈ মৰম

[উত্তৰ পশ্চিম মহাসাগৰীয় অঞ্চলৰ সাধু]

পুৰণিকালৰ পৰা কুকুৰ বুদ্ধিমান বুলি প্ৰখ্যাত। মানুহৰ প্ৰতি তাৰ অচলা ভক্তি, অসীম চেনেহ। তাৰ বুদ্ধি কৌশলেৰে কুকুৰে সদায় মানুহৰ বহুতো উপকাৰ সাধি আছে।

অতীজতে মানুহৰ বৰ দুখ আছিল। তাৰ প্ৰথম কাৰণ, সেই সময়ত জুই মানুহৰ অধীনত নাছিল। জুই আছিল এটি ওখ পৰ্বতৰ টিঙ্গত; তাকো আকৌ আগুৰি ৰাখিছিল তিনি গৰাকী পৰ্বত কন্যা। ছোৱালী কেইজনীয়ে কেনেকৈ মানুহে জুইক ভৈয়ামলৈ নমাই নিজৰ কামত লগাইগৈ বুলি ভয় কৰিছিল; কিয়নো তেতিয়া হলে পৃথিৱাত মানুহ সকলোতকৈ শক্তিশালী হব।

কুকুৰে কিন্তু মানুহৰ এই অসুবিধা দূৰ কৰিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞা কৰিলে। এদিন সি ছোৱালী তিনিজনীৰ আলেখলেখ চাবলৈ পৰ্বতত বগালে। গিৰিহঁত নোহোৱা কুকুৰ বুলি ছোৱালী কেইজনীয়ে তালৈ মন নকৰিলে। গোটেই দিন আৰু ৰাতিটো পাহাৰতে খপি কুকুৰটোৱে গম পালে যে ছোৱালী তিনিজনীয়ে ইজনীৰ পিছত সিজনীয়ে পালপাতি জুই পহৰা দি থাকে। জুইকুৰা আছে তাহাঁতৰ জুপুৰিটোৰ চোতালত। এগৰাকী জুপুৰিৰ ভিতৰ সোমালে দ্বিতীয় গৰাকীয়ে আহি জুইকুৰা আগুৰি ধৰেহি।

৫

কুকুৰৰ মানুহলৈ মৰম—

কিন্তু দোকমোকালি যেতিয়া চোঁচা ফেৰফেৰীয়া বতাহ মাৰে, জুই আগুৰি থকা ছোৱালীজনীয়ে ঠক ঠকৈ কঁপি তেতিয়া জুপুৰিত সোমাবলৈ তৰা-নৰা-ছিসি লৰ দি জুপুৰিৰ দুৱাৰ মুখৰ পৰাই বায়েকক চিঞৰে, “বাইদেউ, বাইদেউ, তুমি ওলাই আহি জুই ৰখাহি, মই জাবত কঁপিব লাগিছো।”

কিন্তু বায়েকে ওলাওঁতে পলম কৰিলে। কুকুৰে বুজিলে জুই চুৰ কৰাৰ দোকমোকালিয়েই উপযুক্ত সময়। কিন্তু অকলে সি এই কাম কৰিব নোৱাৰিব। ছোৱালী কেইজনীয়ে নিশ্চয় তাৰ পিছে পিছে খেদা লব। এই কামত তাৰ আনৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হব। কুকুৰটো পুনৰ পাহাৰৰ নামনিলৈ নামি গল। তাতে সকলো জন্তুকে লৈ এখনি সভা আহ্বান কৰিলে। সি কি বুদ্ধি পাতিলে, তাক সকলোকে জনালে। অন্তবোৰ জন্তুয়ে কুকুৰক সহায় কৰিবলৈ সন্মত হল। ভৈয়ামলৈ জুইক নমাই আনিব পাৰিলে, বাকীবোৰ প্ৰাণীৰো সুবিধা। কিদৰে সহায় কৰিব লাগিব তাৰ দিহা-পৰামৰ্শ দি কুকুৰ আকৌ পৰ্বতত উঠিল। এইবাৰো পৰ্বত-কন্যা কেইগৰাকীয়ে খাবলৈ নোপোৱা কুকুৰ বুলি তাৰ উপস্থিতি গ্ৰাহ্যই নকৰিলে। কুকুৰটোৱে কুচিমুচি জুপুৰিৰ পিৰালিত লেটি লৈ মূৰ-ঠেং কোচাই আধাৰিৰ দৰে পৰি থাকিল। কুকুৰৰ নিৰ্দেশমতে অন্তবোৰ জন্তুয়ে পাহাৰৰ তললৈ নমা বাটটোৰ দুয়োকাষে জোপোহাৰ মাজে মাজে লুকাই ৰল।

আগৰ দিনৰ দৰে দোকমোকালিতে ফেৰফেৰীয়া বতাহ মৰাত জুইৰখীয়া ছোৱালীজনীয়ে লৰালৰিকৈ দুৱাৰমুখলৈ উঠি গৈ

চিঞাৰিলে, “বাইদেউ, বাইদেউ। উঠা, উঠা; এতিয়া তোমাৰ জুই বখা পাল।”

বায়েক ওলাওঁতে পলম হল; কুকুৰে চকুৰ পচাৰতে ডগ্‌মগীয়া জুইৰ অঙ্গঠাটো কামোৰ মাৰি লৈ তীব্বেগে পৰ্বতৰ তললৈ নামিল। কি সৰ্বনাশ হল বুজিব পাৰি, মুহূৰ্ত্ত নষ্ট নকৰি ছোৱালীজনীয়েও কুকুৰৰ পিছে পিছে শিশুপাল খেদা দিলে। কিছুদূৰ গৈ তাই কুকুৰৰ নেজডাল টোঁও নোটোঁও হলগৈ। ছোৱালীজনীৰ হাত লগাত কুকুৰে দুনাই বতাহৰ কোবত লৰ ধৰিলে। কুকুৰক চোকা কৰিবলৈ নেজ কাটি দিয়াৰ কাৰণ এইটোৱেই! ছোৱালীজনীয়ে কিন্তু তাৰ পিছ নেৰিলে; পুনৰ তাক ধৰোঁ ধৰোঁ হলগৈ। কুকুৰটোয়ে কিছুদূৰ গৈ হঠাতে জুইৰ অঙ্গঠাটো বাটৰ কাষত খাপ পিতি থকা ভালুকক দিলে।

ভালুকে দীঘল জাপ দি দি তললৈ নামিল। কুকুৰক এৰি ছোৱালীজনীয়ে ভালুকক খেদা দিলে। ভালুকে গৈ কেৰ্কেটুৱাক লগ পালে। কেৰ্কেটুৱাই ভালুকৰ মুখৰ পৰা জুইৰ অঙ্গঠাটো লৈ গছৰ ডালে-পাতে বগাই ভৈয়ামলৈ নামিল। জুয়ে বপুৰাৰ গাৰ নোম পুৰি বখলাবখল কৰিলে। জুয়ে পোৰা কলা দাগ কেৰ্কেটুৱাৰ গাত এতিয়াও আছে। ডগ্‌মগীয়া অঙ্গঠাই তাৰ নেজডালো বেঁকা কৰি পিঠিৰ ওপৰলৈ ভিৰাই আনিলে। পোৰণিত তত্ নেপাই কেৰ্কেটুৱাই অঙ্গঠাটো ভেকুলীৰ সমুখত পেলালে।

ভেকুলীয়ে টপ্‌কৈ মুখত ভৰাই গছৰ গুৰিয়ে গুৰিয়ে জঁপিয়াই গল। ছোৱালীজনীয়ে গছৰ আঁৰে আঁৰে খেদি গৈ ভেকুলীৰ নেজত খাপ মাৰি ধৰিলে। উফাল মাৰি নেজডাল ছোৱালীৰ হাততে এৰি ভেকুলী পলাল। তেতিয়াৰ পৰা ভেকুলীৰ নেজ নাইকিয়া। ছোৱালীজনী সিমানতো কিন্তু কান্ত নহল; চেগ চাই আকৌ ভেকুলীক হেঁচা মাৰি ধৰিলেগৈ। ভেকুলীয়ে তৎতৎ নেপাই অঙ্গঠাটো গছৰ মাজলৈ উকুলিয়াই পেলালে গছে সাউৎ কৰে গিলি থলে।

গছৰপৰা অঙ্গঠাটো কেনেকৈ বাজ কৰিব তাৰ একো উৱাদিহ নেপাই আমন-জিমনকৈ এখোজ দুখোজকৈ ছোৱালীজনী পৰ্বতৰ টিঙ্গলৈ উভতি গল। জুইৰ আশা তাই এৰিলে।

বুদ্ধিমান কুকুৰে সকলোবোৰ দেখি আছিল। সি লৰি গাঁৱলৈ গৈ জুইক অনাৰ বাতৰি দিলে। গছৰ শুকান ডাল হুঁহনি খুৱাই কেনেকৈ গছৰ পৰা জুই উলিয়াব পাৰি, সেই বুদ্ধি সি মানুহক শিকালে। আদিম মানুহে কাঠে কাঠে মৰিয়াই জুই তোলাৰ বুদ্ধিটো কুকুৰৰ পৰাই পাইছিল। কুকুৰৰ বুদ্ধি আৰু মৰমৰ গুণতে মানুহে আজি জুইক নানা কামত খটুৱাব পাৰিছে।

চোৰক ঘোৰে পালে

[পশ্চিম আফ্ৰিকাৰ সাধু]

এটা পৰিশ্ৰমী কেৰ্কেটুৱাই বহু যত্নেৰে খেতি কৰিছিল। গছ বগোৱাত পাৰ্গত কাৰণে পথাৰৰ পৰা অহা-যোৱা কৰিবলৈ তাৰ স্নকীয়া আলিবাটৰ প্ৰয়োজন নহৈছিল। যেতিয়াই যেনি মন যায় সেইপিনেই ডাল-পাত বগাই পথাৰলৈ আহিছিল।

এদিন চিকাৰ বিচাৰি ফুৰোতে মকৰা এটাই কেৰ্কেটুৱাৰ নদন-বদন পথাৰখন দেখিলে। পকা ধানৰ পথাৰখন দেখি মকৰাৰ মহা উল্লাস। ইফালে সিফালে চাইচিতি পথাৰলৈ ওলোৱা-সোমোৱা কোনো বাট নেদেখিলে। ইবিষ মনে ঘৰলৈ ঘূৰি আহি মকৰাই পো-পৰিয়াল, জ্ঞাতি-কুটুম্বৰ আগত ধুনীয়া পথাৰখনৰ কথা কলেহি। পিছদিনা মকৰা পৰিয়াল খেতি চাবলৈ আহিল আৰু আটাইখনে লগলাগি পথাৰলৈ অহা-যোৱা কৰা আলি এটা বান্ধিলে। আলি বন্ধা শেষ হোৱাত, ধূৰ্ত্ত মকৰাই মাজে মাজে খোলাকটি পেলাই থলে। তেহে খেতি কৰাৰ সময়ত মকৰাৰ পো-পোৱালিয়ে উমলিবলৈ আহি সেইবোৰ তাত পেলাইছে বুলি লোকে ভাবিব।

৯

চোৰক ঘোৰে পালে—

লৰা-তিবোতাৰ সৈতে লগলাগি মকৰাই অলপ অলপকৈ পকা ধান কাটি দাই নি আছে। কেৰ্কেটুৱাই ধান পকিছেনে নাই চাবলৈ আহি দেখে যে কোনোবাই চুৰ কৰি ধান দাই আধাখনীয়া কৰিলেই। চোৰ ধৰিবলৈ কেৰ্কেটুৱাই খাপ পিতিলে। কাটি থোৱা ধান কঢ়িয়াবলৈ মকৰা কেইদিনমানৰ পিছত পুনৰ ওলালহি। পৰৰ শস্ত্ৰ কিয় দাইছে বুলি সি মকৰাক সন্ধানিলে। মকৰায়ে তৎক্ষণাত কেৰ্কেটুৱাক সেই একে প্ৰশ্নকে কৰিলে।

“কি কোৱাহে, এইয়া মোৰ নিজৰ খেতি” কেৰ্কেটুৱাই ডাঠি কলে।

“অ’ আই, ভাল দিন ডকাইতটো ওলালহি। এইয়া মোৰ ধান নহয় বুলি কোনে কব?” মকৰাই বোজাল-বোজাল কৈ উত্তৰ দিলে।

“মই কোৱ মাৰিলো, কলো, নিৰালো—এতিয়া তোমাৰ খেতি হল?” কেৰ্কেটুৱাই কলে।

“সেয়ে যদি সঁচা হয়, তেন্তে তোমাৰ পথাৰলৈ আহ-বাহ কৰা বাটনো কোনটো?” মকৰাই প্ৰশ্ন কৰিলে।

“মোক আকৌ বাট এটা লাগিছে কৈলৈ? মই গছে-ডালে যেনিয়েই যি ফালে মন যায়, সেই পিনেই বগাই আহোঁ।”

কেৰ্কেটুৱাৰ কথাত মুখ ভেঙুচালি কৰি মকৰাই মাত দিলে। “এনে গছত গৰু উঠা, হোলোদ্গাৰে কাণ খজুৱা কথা কাৰ আগত কবলৈ আহিছা?”

নিজৰ বুলি দাবী কৰি কেৰ্কে টুৱাৰ পথাৰৰ ধান মকৰাই জ্ঞাতি-বুটুস্বৰে সৈতে লগলাগি গাৰ বলেৰে দাই লৈ গল। কেৰ্কে টুৱাই আদালতত গোচৰ দিলে। আদালতে উপযুক্ত প্ৰমাণ পাই মকৰাৰ সপক্ষেই ৰায় দিলে। পথাৰলৈ ওলোৱা-সোমোৱা বাট নাই যাৰ, সি আকৌ নিজৰ পথাৰ বুলি কেনেকৈ দাবী কৰিব পাৰে? এয়ে আদালতৰ যুক্তি।

সকলো ধান কাটি-মাৰি তোমত ভৰাই মকৰাই পৰিয়াল-বৰ্গৰে সৈতে ওচৰৰ হাটলৈ বেচিবলৈ নিলে। মাজ বাটতে ভতাহ বৰষুণে পালে। ধানৰ তোম কান্ধৰ পৰা নমাই মাজ বাটতে এৰি আটাইখনে লৰালৰিকৈ ওচৰ-পাঁজৰত আশ্ৰয় ললেগৈ। বৰষুণ এবাৰ লগে লগে ধানৰ ওচৰলৈ আহিল।

ইতিমধ্যে কাউৰী এজনীয়ে তোমৰ ওপৰত পাখি মেলি পৰি আছে। মকৰাই কাউৰীৰ কাষ চাপি ধানৰ তোম কেইটা পহৰা দিয়াৰ কাৰণে ধন্যবাদ জনালে।

“তোমাৰ ধান? মগজুৰ বিকাৰ হৈছেনেকি?” চকু ঘোপাকৈ ধৰি কাউৰীয়ে কৰ্কশ স্বৰত কা-কা কৰিলে। “ৰাজ আলিত মালিক নোহোৱাকৈ বস্তু এৰি থৈ যোৱা কথা ক’ত শুনিছা? মোৰ কামৰ সময়ত আমনি কৰিবলৈ নাহিবা। ঠোটেৰে ঘূঁকি মূৰৰ ঘিউ ৰাজ নো কৰোঁতেই ভালে ভালে মোৰ গুৰিৰ পৰা আঁতৰ হোৱা।”

কথা শেষ হোৱাৰ লগে লগে পাখি জোকাৰি কাউৰীয়ে নিজৰ বাঁহলৈ ধানৰ তোম কেইটা কঢ়িয়াই নিলে। মকৰাই লৰা-তিৰোতাৰে সৈতে কন্দনামুৱা হৈ শুদা হাতে ঘৰলৈ উভতিব লগা হল।

ইয়াকে বোলে “চোৰক মোৰে পোৱা।”

পৃথিবীত বেলিৰ পোহৰ

[আলাস্কা দেশৰ সাধু]

বহুদিনৰ পূৰ্বৰ কথা। পৃথিবীৰ যেতিয়া কেচুৰা অৱস্থা তেতিয়া পৃথিবীত বঙা বেলি নাছিল; ধোঁৱাবৰণীয়া পোহৰে গোটেই পৃথিবী আবৰি থৈছিল; চাৰিওফালে জাৰ আৰু বৰফ।

আন্ধাৰত থাকি থাকি কাউৰীৰ আমনি লাগিছিল। কেতিয়া যে বেলিৰ পোহৰ পাব, তাৰেই চিন্তাত বেচেৰীয়ে সময় কটাইছিল। কাউৰীৰ ভাগিনীয়েক চিলনীয়ে বেলিৰ পোহৰক বাকচ এটাত ভৰাই পহৰা দি ৰাখিছিল। কাউৰীয়ে কিন্তু এই কথা গম পালে।

কাউৰীজনীয়ে এদিন চিলনীৰ হতুৱাই বাকচটো মুকলি কৰাবলৈ সংকল্প কৰিলে। চিলনীৰ লগত ফুৰিবলৈ যাওঁতে কাউৰীজনীয়ে ভাবিলে, কেনেকৈ যদি আজি চিলনীৰ ভৰিত কাঁইটে বিন্ধে।

কথাষাৰ তাইৰ মনলৈ অহাৰ লগে লগে আন্ধাৰ বাটেদি যাওঁতে চিলনীৰ ভৰিত সঁচাকৈয়ে কাঁইটে বিন্ধিলে! “উস, উস, বিন্ধিলে, বিন্ধিলে”—চিলনীয়ে উস উসাই উঠিল।

“কি হ’ল, কি হ’ল?”—কাউৰীয়ে সুধিলে।

“মোৰ ভৰিত কাঁইটে বিন্ধিলে?” চিলনীয়ে কলে।

“কাঁইট?” কাউৰীয়ে কলে, “চাওঁ, চাওঁ, কাঁইটটো উলিয়াই দিওঁ।” কিন্তু আন্ধাৰত কাউৰীয়ে একো নমনিলে।

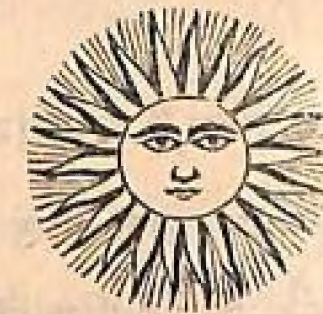
“বাকচটো মেলাচোন, পোহৰ ওলাওঁক”—কাউৰীয়ে কলে। চিলনীয়ে অকণমানকৈ বাকচটোৰ মুখখন মেলিলে। নিচেই সামান্য পোহৰ বাহিৰলৈ ওলাল।

“আৰু অলপ পোহৰ দেখুওৱা”—কাউৰীয়ে কলে। কাউৰীয়ে কাঁইটটো উলিয়াওক চাৰি নেদেখাৰ ভাও ধৰি হেচুকি ভিতৰলৈহে স্তম্ভুৱাই দিলে।

“উস! উস! এৰা, এৰা।” চিলনীয়ে বিষত চিঞৰিলে।

“ভাগিন, তুমি আৰু অলপ পোহৰ দেখুওৱা, তেহে মই দেখিম।” তলুৱাত হাত বুলুৱাৰ চলেৰে কাঁইটটো আৰু অলপ ভিতৰলৈ হেচুকি স্তম্ভুৱাই দিলে। বিষত তৰণি নেপাই চিলনীয়ে বাকচৰ গোটেইখন মুখ মেলি দিবলৈ বাধ্য হ’ল। তাৰে পোহৰত কাউৰীয়ে সহজে চিলনীৰ ভৰিৰ পৰা কাঁইটটো উলিয়ালে।

সেইদিনাৰপৰা কাউৰী আন্ধাৰত থাকিব লগা নহল। কিয়নো দিনৰ পোহৰ চাৰিওফালে সিঁচৰতি হৈ পৰাত চিলনীয়ে তাক আৰু বাকচত ভৰাবলৈ অসমৰ্থ হ’ল। কাউৰীৰ টেঙালিৰ কাৰণেই আজি তোমালোকে বেলিৰ পোহৰ পাইছাঁক।

চিৰ সেউজীয়া গছ

[পাহাৰীয়া দেশৰ সাধু]

পৃথিবীৰ তেতিয়া কেচুৱা অৱস্থা। মানুহ আৰু জন্তুৰ বাহিৰে অৱবোৰ সৃজন কৰি ঈশ্বৰ পুৰুষ ভাগৰি পৰিছিল। তেওঁ জিৰণি বিচাৰিলে। কিন্তু সৃষ্টি কৰা জীৱসমূহক ৰখীয়া দিবলৈ কোনো নাছিল। টোপনি গলে পৃথিবীৰ জীৱবোৰৰ কোনোবাই অনিষ্ট সাধে বুলি তেওঁ ভয় কৰিছিল।

এদিন সন্ধিয়া সৃজন কৰা গছ-গছনিৰ মাজেদি ঈশ্বৰ পুৰুষে গুণা-গৰ্খা কৈ গৈ আছে। গছবোৰে লগলাগি নিজৰ ভিতৰতে কথা-বতৰা হৈছিল। তাহাঁতেনো কি আলাপ আলোচনা কৰিছে, তাকে শুনিবলৈ ঈশ্বৰ পুৰুষে খন্তেক থমকি বসল। গছবোৰে প্ৰথমে লাহে লাহে কথা পাতিছিল; ক্ৰমান্বয়ে সি কোলাহলত পৰিণত হল।

“নাহৰ মোতকৈ ওখ নহয়,” সোণাকয়ে কলে।

“শিমলুয়ে চাৰিওপিনে ডাল-পাত মেলি দি আমাতকৈ ওখ বুলি পৰিচয় দিবলৈ বিচাৰিছে,” শিলিখাই মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিলে।

“গছ, গছ, গছ,” ঈশ্বৰ পুৰুষে মাতিলে। হঠাতে তেওঁৰ অন্তৰত এটি ভাৱৰ উদয় হল। “অনাহকতে কোন সৰু কোন বৰ বুলি চিঞৰ বাখৰ লগাইছা কিয়? তোমালোক সকলোৰে পৃথিবীত প্ৰয়োজন আছে। মোৰ কথা শুনাচোন, একে লেখাৰিয়ে সাত দিন সৃষ্টি কৰি মোৰ ভাগৰ লাগিছে। মই খন্তেক জিৰণি লওঁ। তোমালোকে মোৰ হৈ পহৰা দিবা। দহ দিনৰ পিছত সকলোবোৰ গঢ় লাগিব। তেতিয়া মানুহ সৃষ্টি কৰিম; তেওঁলোকেই ভৱিষ্যতে পৃথিবীখন পহৰা দিব পাৰিব। এতিয়া তোমালোকে কাজিয়া-পেচাল এৰি মোৰ কামত সহায় হোৱা। সাত দিন সাত ৰাতি মই শুম। এই সময় খিনি সজাগ থাকি তোমালোকে পহৰা দিব লাগিব।”

ঈশ্বৰ পুৰুষে বিশ্বাস কৰি কামৰ ভাৰ দিয়াত গছবোৰে গৰ্বৰ অনুভৱ কৰিলে। সাত ৰাতিৰো অধিক উজাগৰে থাকিব পাৰিব বুলি নিজৰ ভিতৰতে কোৱা মেলা কৰিলে। আলোচনাৰ অন্তত প্ৰত্যেকেই নিজ নিজ ঠাইলৈ উভতি গল। কোনো পৰ্বতত উঠিল, কোনো ভৈয়ামলৈ নামিল, কোনোৱে নদীৰ কাষত থিয় দিলে, কোনো জোপা বহু দূৰৰ সাগৰৰ পাৰলৈ গলগৈ।

ঈশ্বৰ পুৰুষেও নিজৰ জিৰণি ঠাইলৈ গৈ টোপনিত মগ্ন হল।

প্ৰথম দিনটো ভালেৰেই গল। গছবোৰে ডাল-পাত লৰাই ইজনে সিজনক সজাগ থকাৰ বাতৰি দি ধুনীয়া পৃথিবীখনক যে তেওঁলোকে পহৰা দিছে তাকে জনালে। ৰাতি হোৱাৰ লগে

লগে কোনো কোনো গছে হামিয়াবলৈ হিকটিয়াবলৈ ধৰিলে । কিন্তু টোপনি যাতে নাহে তাৰ বাবে বাককৈয়ে চেষ্টা কৰিলে ।

দ্বিতীয় দিন পাব হল । দ্বিতীয় ৰাতিৰ লগে লগে কোনো কোনো গছৰ টোপনি ধৰিলে । তেওঁলোকে কোৱা মেলা কৰিলে ।

“বৰ দীঘল নিশা”, জপৰা কঠাল গছে কলে ।

“কেই ঘণ্টামানৰ কাৰণে হলেও আমাক জিৰণি লাগে”, লাহতী কাঞ্চনে যোগ দিলে ।

মাজনিশাৰ লগে লগে কঠাল আৰু কাঞ্চন দুয়ো দুৰ্ঘোৰ নিদ্ৰাত মগ্ন হল । কেৱল কঠাল কাঞ্চনেই নহয়, দোকমোকালিৰ পূৰ্বেৰ আন গছেও টোপনিত লালকাল দিলে ।

বহুত গছে অৱশ্যে কেইবা দিন কেইবা ৰাতিও উজাগৰে কটাইছিল । এদিন দুদিনকৈ দিন বাঢ়ি যোৱাৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ সংখ্যাও কমি আহিল ।

পঞ্চম নিশা হোলেং আৰু সৰল দুয়ো কথা বতৰা পাতি টোপনিৰ কথা পাহৰিছিল । কিন্তু ষষ্ঠ ৰাতি হোলেং নিস্তব্ধ ; সাৰ-সুৰ নাই । হোলেং যে টোপনিত, সৰল গছে বেচ বুজিব পাৰিলে ।

উজাগৰে থাকি সৰল গছে ক্লান্ত হৈ পৰিছিল ; কিন্তু কঠোৰ কৰ্ত্তব্যৰ কথা স্মৰি যৎপৰোনাস্তি টোপনি নেযাবলৈ চেষ্টা কৰিলে । বেচেৰাই এন্ধামুৰি দি ডালবোৰ আকাশলৈ অলপ তুলি দিলে, চাৰিওপিনে ঠাল-ঠেঙ্গুলি মেলি দিলে ; পাতবোৰক সূঁহৰি

মাৰিবলৈ আৰু সূৰদী গীত গাবলৈ লগালে, মাজে মাজে ঠাল-ঠেঙ্গুলিবোৰে গীত জুৰিলে—

টোপনি টোপনি

নাহিবা নাহিবি

উজাগৰে থাকো মই আজি ;

ঈশ্বৰ পুৰুষে

ভাগৰ মাৰিছে

সাত দিন কাম কাজ কৰি ।

সপ্তম নিশা আহিল । ঘিটঘিটিয়া গহীন আন্ধাৰ ৰাতি ; কাৰো কতো সাহি-সঁহাৰি নাই । নিজৰ ঠাল-ঠেঙ্গুলিৰ বাহিৰে সৰল গছে একোকে নমনিলে । তথাপি বেচেৰাই গীত গাই ডাল-পাত নচুৱাই পুৱা বেলি ওলোৱালৈকে চকুৰ টিপ নমৰাকৈ থাকিল ।

সূৰ্য্য উদয় হোৱাৰ লগে লগে ঈশ্বৰ পুৰুষে টোপনিৰ পৰা সাৰ পালে । গছবোৰ তেওঁৰ চকুত পৰিল । নাহৰবা টোপনি, শাল শিলিখাৰ টোপনি, আজাৰ আইতৰ টোপনি, কঠাল-কাঞ্চনৰ টোপনি, তাল-তামোলৰ টোপনি—সকলোৰেই টোপনি ।

গছৰ মাজে মাজে যাওঁতে তেওঁ নিজে কৈ গল, “কি কথা ? আটাইৰে টোপনি । অন্ততঃ এজোপা গছেও উজাগৰে থাকি মোৰ নিৰ্দেশ পালিব লাগিছিল ।”

সৰল গছে ঈশ্বৰ পুৰুষক অহা দেখি মূৰ দোৱাই কলে, “হে পৰম পুৰুষ, মোৰ প্ৰণাম গ্ৰহণ কৰক । আপোনাৰ আদেশত মই সাত দিন সাত ৰাতি উজাগৰে আছোঁ ।”

“মোৰ শুভাশীষ লবা,” ঈশ্বৰ পুৰুষে কলে। “অৱশ্যে বহুত দীঘল সময় তোমালোকক উজাগৰে থাকিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিলে।। তোমাৰ কৰ্তব্য তুমি যথাযুক্তভাৱে পালন কৰিলা। তাৰ বাবে উপযুক্ত বঁটা পাবা। যিবোৰ গছে মোৰ নিৰ্দেশ নেমানি টোপনিয়াইছিল, প্ৰতি বছৰে অন্ততঃ কেইমাহমানৰ কাৰণে তেওঁলোকৰ দেহৰ পৰা পাত সৰিব। তোমাৰ দেহৰ সেউজীয়া পাত কিন্তু চিৰদিন একে দৰেই থাকিব। জাৰ-জহু ছয়ো স্বাভাৱে তোমাৰ যেতিয়া টোপনি আহিব, এখনি ধুনীয়া সেউজীয়া ছালে তেতিয়া তোমাৰ দেহ আবৰি ৰাখিব। নিজ কৰ্তব্য পালন কৰাৰ কাৰণে এয়ে তোমাৰ পুৰস্কাৰ।”

স্বৰ্গ পৰিশোধ

[বৰ্ণিত' দ্বীপৰ সাধু]

তাহানি বৰ্ণিত' দ্বীপত এগৰাকী বিধৱা বুঢ়ী আছিল। বুঢ়ীৰ একেজনী ছোৱালী হৈছে নোলা। ছয়ো সুখে-শান্তিৰে খাই লৈ আছিল। হঠাতে এদিন নোলাৰ মাক নৰিয়াত পৰিল; দিনৰ পিছত দিনে অসুখ টানেই হ'ল। নোলাই সকলো প্ৰকাৰে মাকক সেৱা-শুশ্ৰূষা কৰিবলৈ লাগিল। য'ত যি পায় বিচাৰি আনি ভালকৈ ৰান্ধি-বাঢ়ি মাকক দিয়েহি। মাকৰ কিন্তু কোনো বস্তু মুখত সোৱাদ নেলাগে; বুঢ়ীয়ে একোকেই মুখত নিদিয়।

নোলাই ইটো খাবানে, সিটো খাবানে বুলি মাকক চাৰি সন্ধ্যা সুধি থাকে। মাকৰ সেই একেধাৰ কথা, “ওহোঁ, একো নেখাওঁ। মোৰ ওচৰলৈ একো নানিবি।”

এদিন কিন্তু বুঢ়ীয়ে জীয়েকক কলে, “শুকান মাগুৰ মাছ এটা পোৱাহেঁতেন! তাৰেহে এসাজ খাবৰ বৰ মন গৈছিল।”

মাগুৰ পোৱা বৰ টান; বিশেষকৈ শুকান মাগুৰ মাছ। নোলাই তথাপি গাৱঁৰ প্ৰতিঘৰ মানুহৰ তালৈ গৈ খবৰ ললে। কাৰো ঘৰত নাই; আজি কেইবা বছৰো কোনোও মাগুৰ মাছ চকুৰে দেখাই নাই। শেহত তাই মোমায়েকৰ ঘৰ ওলালগৈ।

নোলাৰ মোমায়েক জালোৱা। মোমায়েকৰ ছ-জনী ছোৱালী। তাইতে নোলাক দেখিবই নোৱাৰে। দুপৰীয়া খোৱাৰ সময়ত নোলাক ওলোৱাহি দেখি তাইতৰ পেটে পেটে খং উঠিছিল। মোমায়েকে সেইমাত্ৰ দূৰৈৰ বিল এখনত মাছ মাৰি ঘৰ সোমাইছেহি। খালৈত আন মাছৰ লগতে মাগুৰো এটা আহিছে। নোলাৰ আনন্দৰ পাৰ নোহোৱা হ'ল। মোমায়েকক নৰিয়া পৰা মাকৰ কাৰণে মাগুৰটো খুজিলে।

ছোৱালী কেইজনীয়ে নোলাৰ কথা শুনি জিক-জিকাই উঠিল। বাপেকক আগুৰি ধৰি ঠেন্ ঠেন্ মেন্ মেন্ কৰি উচুপি কলে, “ওহঁ পিতাই, তুমি মাগুৰটো হলে লোকক দিব নোৱাৰা। কতদিন আমি মাগুৰ খাবলৈ পোৱাই নাই!”

নোলাক ভাল নোপোৱাৰ এটা কাৰণ আছিল,—তাইত আটাইকেইজনী নোলাতকৈ দেখিবলৈ অশুৱনী। গাৱঁৰ ধনী দুখীয়া প্ৰত্যেক ডেকা-লবাই নোলাক বিয়া কৰাবলৈ বিচাৰে, তাইতক কিন্তু কোনেও ঘূৰিকে নেচায়। মাগুৰ মাছ খাবলৈ নেপালে, জেঠায়েক হয়টো মৰিব; সেই শোকতে নোলাও মৰিব পাৰে। সেয়ে হলে গাৱঁত তাইতৰ প্ৰতিপত্তি বাঢ়িব।

নিজৰ ছোৱালী কেইজনীক কন্দুৱাই নোলাৰ মাকলৈ মাছটো পঠিয়াবলৈ জালোৱাৰ সত নগল। নোলাই বেজাৰ মনেৰে ঘৰলৈ উভতিলে। শুকাই খীণাই দিনক দিনে মাকৰ অৱস্থা বেয়াৰ ফাললৈহে ঢাল ললে।

আকৌ এদিন মোমায়েকৰ জালত কেইবাটাও মাগুৰ লাগিল। ছোৱালী কেইজনীয়ে হালধি-মহলা সানি তাৰে আঞ্জা বান্ধিলে। মাগুৰ মাছৰ আঞ্জাৰ মল-মলীয়া গোন্ধ নোলাইতৰ ঘৰলৈকে গল। নোলাৰ মাকে বতাহতে তাৰ গোন্ধ লৈ কলে, “ই, কেনে মল-মলীয়া গোন্ধ! মোমায়েকৰ ঘৰত নিশ্চয় মাগুৰ মাছৰ আঞ্জা বান্ধিছে। যা, যা, মোলৈ বেগতে কেইটামান চাউল সিজাগৈ। মোমায়েকে আমাক মাগুৰ মাছ দিয়াটো হৈছে; এতিয়া তাৰ গোন্ধকে লৈ দুগবাহ ভাত খাওঁ।”

নোলাই লৰালৰিকৈ দুটামান জহা চাউলৰ ভাত বান্ধি দিলে। ভায়েকৰ ঘৰৰ পৰা অহা মাছৰ আঞ্জাৰ গোন্ধ লৈ বুঢ়ীয়ে তৃপ্তিৰে ভাতমুঠি খালে। আচৰিত কথা, তাৰ পিছদিনাৰ পৰাই নোলাৰ মাকৰ গা ভাল হৈ আহিল, কেইদিনমানৰ ভিতৰতে আগৰদৰে বাজ-ভিতৰ কৰি ফুৰিব পৰা হ'ল।

মোমায়েকৰ ছোৱালী কেইজনীয়ে তাকে দেখি নোলাক শুনিলে, “জেঠাইৰ দেখোন বৰ অস্থখ হৈছিল। এতিয়া হঠাতে ভাল হ'ল কেনেকৈ?”

“তোমালোকে যে মাগুৰ মাছৰ জোল বান্ধিছিলো, তাৰে গোন্ধেই আইক ভাল কৰিলে। তাৰ গোন্ধ পায়ে আইৰ ভোক বাঢ়িল, সেইদিনাৰ পৰা দুবেলা দুমুঠি খাব পৰাও হ'ল।”

কথাষাৰ শুনিয়েই ছয়োজনী বায়েক-ভনীয়েকে বাপেকৰ গুৰি পাই লগালেগৈ, “নোলাৰ মাকৰ পৰা আমি ধন উলিয়াবই লাগিব। আমাৰ মাগুৰ মাছৰ জোলৰ গোন্ধ লৈ বোলে

বুঢ়ীয়ে গা ভাল পালে। আমাৰ মাছৰ গোস্কৰটো মূল্য আছে।”

“হয়েতো ঠিক কৈছইক”—বাপেকে শলাগিলে; “মই ইয়াৰ উচিত ব্যৱস্থা কৰিম।” জালোৱাই গৈ গাৱঁৰ মেলুৱৈসকলক ধৰি মেল চপালে। কিন্তু জালোৱাৰ হৈ মাতোতা কেঁও নোলাল। অৱশেষত টংগেল নামৰ ডেকা এটাই জালোৱাৰ হৈ ৰাইজক বুজাবলৈ গাত ললে।

জালোৱাৰ আটাইকেইজনী ছোৱালীয়ে সাজি-পাৰি মেলতনো নোলাৰ মাকৰ কি দুৰ্দশা হয় চাবলৈ আহিল। মাকৰ লগত আহি নোলাও সভাৰ এচুকত বহিল। মোমায়েকৰ ছোৱালী কেইজনীয়ে কিন্তু দূৰৈৰ পৰাই তহিলৈ আঙুলিয়াই ফিচিঙা-ফিচিঙি কৰি আছিল।

সকলো মেলুৱৈ গোট খালে। জালোৱাই গোচৰ জনালে। তাৰ পিছত মাছৰ জোলৰ গোস্কৰ বাবে আইনসঙ্গতভাৱে ধন দাবী কৰিব পাৰেনে সেইকথা বুজাবলৈ টংগেল থিয় হ’ল। টংগেলে প্ৰথমেই ডিঙিত অঁৰা ঢোলটোত চাপৰ মাৰি জালোৱা আৰু তেওঁৰ ছোৱালী কেইজনীৰ পিনে চাই স্মিলিলে, “ঢোলৰ চেওটো তোমালোকৰ ভাল লগা নাইনে?”

“কিয় নেলাগিব? বঢ়িয়া হৈছে”—আটাই কেইজনীয়ে হাঁহি হাঁহি উত্তৰ দিলে। “বেচ কথা তেনেহলে, তোমালোকৰ ভাল-লগা ঢোলৰ এই চাপৰটোৱেই মলমলীয়া মাছৰ জোলৰ গোস্কৰ

মূল্য। নোলাৰ মাকে তোমালোকে পাবলগীয়াখিনি এই ঢোলৰ চাপৰৰেই পৰিশোধ কৰিলে,”—বুদ্ধিমান টংগেলে কলে।

তাৰ পিছত মেলুৱৈ সকললৈ চাই স্মিলিলে,—“এই কথাত আপোনালোকৰ কি মত? সকলো সন্মত নহয় জানো?”

“হয়, হয়, ইয়াতকৈ আৰু কিবা সজ বিচাৰ হব পাৰেনে?” সকলো মেলুৱৈয়ে টংগেলৰ কথাত সন্মতি জনালে।

মাটিৰ তলত সোণৰ মোহৰৰ কলহ

[বাছিয়াৰ মাধু]

এদিন পথাৰত হাল বাওতে এজন খেতিয়কৰ নাঙ্গলৰ মুখত লাগি কলহ এটা ওলাল। কলহৰ ভিতৰত সোণৰ মোহৰ ! নাঙ্গল গৰু পথাৰতে এৰি খেতিয়কে কলহটো লৈ ঘৰলৈ চাপলি মেলিলে। ঘৈণীয়েকক দুৱাৰ মুখতে দেখি ক'লে,—“চাচোন চা, মোৰ হাতত কি ? আজি আমাৰ বৰ ভাগ্য। খুন্দ খোৱাকৈ ভৰা একলহ সোণৰ মোহৰ ! পিছে এতিয়া কলহটো লুকুৱাও ক'ত ?”

ঘৈণীয়েকে ভাবিচিন্তি গহীনাই উত্তৰ দিলে,—“ক'ত থকা আৰু ? ঘৰৰ মজিয়াৰ তলতে পুতি থোৱা। তেতিয়া হলে ওচৰ চুবুৰীয়া কোনেও ভু নোপাব।”

“এৱা, তই ঠিকেই কৈছ দে।” কথাষাৰ শলাগি গিৰিয়েকে কোৱখন লৈ মাজ মজিয়াত গাঁত খান্দিিলে। গিৰিয়েকে কলহটো পুতিবলৈ দিহা কৰোতেই ঘৈণীয়েকে লৰালৰিকৈ কাষত গাগৰীটো লৈ নৈ ঘাটলৈ পানী আনিবলৈ গ'ল। খেতিয়কৰ মনত তেতিয়াহে চাত্ কৰে খেলালে, ঘৈণীয়েকক কথাটো কৈ ভাল নকৰিলে।

ঘৈণীয়েকে নৈৰ ঘাটত কথাটো এতিয়াই ৰাষ্ট্ৰ কৰি দিবগৈ। গতিকে গিৰিয়েকে ঘৈণীয়েক ঘাটৰ পৰা ঘূৰি অহাৰ পূৰ্বেই কলহটো মজিয়াত নুপুতি বাৰীচুকত পুতি আহিল গৈ।

খেতিয়কে আৰু এটা বুদ্ধি পাইিলে। ঘৈণীয়েকে আহি গাগৰীটো নমোৱা মাত্ৰেই ক'লে,—“শুনিছনে, কালিলৈ গাৰৰ মূৰৰ হাবিখনলৈ মাছ মাৰিবলৈ যাম, ওলাবি।”

“মাছ মাৰিবলৈ হাবিলৈ যাবা ?” আচৰিত হৈ ঘৈণীয়েকে সুধিলে।

“ও” খেতিয়কে ক'লে—“হাবিত মাছ ওলাইছে বুলি গাৰত কোৱা-মেলা কৰা শুনি আহিছো।”

পিছদিনা ৰাতি নোপুৱাওতেই ঘৈণীয়েক পাৰ্চীত থাকোতেই খেতিয়ক ঘৰৰপৰা ওলাল। ঘৰৰ কাষৰে ডোবাটোৰ পৰা এখৰাহি কাৰৈ-মাগুৰ মাছ ধৰি হাবিলৈ গ'ল। গাৰৰ মূৰৰ দোকানখনৰ পৰা কেইটামান আখৈ-মুড়িৰ লাড়ুও কিনিলে। মাছ খৰাহি হাবিৰ মাজত মেলি, আখৈ-মুড়িৰ টোপোলাটো লেটেৰু গছ এজোপাত আঁৰি ঘৰলৈ উভতিলে। কেইখোজমান আহোঁতেই শহা পছ এটা দেখি তাকো ফৰ্মুটিয়াই মাৰিলে। লগত নিয়া বৰলীৰ ডোলত শহাটো বান্ধি ওচৰত থকা বিলখনত পেলালে। এই কাম শেষ কৰি ঘৈণীয়েক শুই উঠাৰ পূৰ্বেই খেতিয়ক ঘৰ সোমালহি।

জা-জলপান খাই বেলি উঠাৰ লগে লগে দুয়ো মাছ মাৰিবলৈ ওলাল। হাবি সোমোওতে নোঁসোমোওতেই কাৰৈ মাছ এটা ঘৈণীয়েকৰ চকুত পৰিল। আগবাঢ়ি যোৱাৰ লগে লগে আৰু কেইটিমান মাছ ! ঘৈণীয়েকে খেপিয়াই খেপিয়াই মাছবোৰ ধৰি খালৈত ভৰালে।

“চোৱাচোন” ঘৈণীয়েকে আচৰিত হৈ চিঞৰিলে ;—“ভাল হাবিত মাছ ওলালহি।”

অলপ গৈ দুয়ো লেটেকু গছৰ ওচৰ চাপিল। তাতে কোপাতৰ টোপোলা দেখি নমাই চাই ঘৈণীয়েকে উত্ৰাবল হৈ ক’লে, “চোৱা, চোৱা, কি আচৰিত কথাবোৰ ! লেটেকু গছত এই লাড়ুৰ টোপোলাটো আহি ক’ৰ পৰা ওলালহি।”

“যোৱা নিশা লাড়ুৰ বৰষুণ দিছিল ! তাৰে কোনোবাই কিছুমান বুটলি নিলে, কিছুমান টোপোলাত বান্ধি পাহৰি এৰি থৈ গ’ল হবলা।”

“লাড়ুৰ বৰষুণ ?” বিশ্বাস কৰিবলৈ টান পাই ঘৈণীয়েকে ক’লে।

দুয়ো গৈ বিলৰ কাষ চাপিল।

“খন্তেক বৰ,” খেতিয়কে নিৰ্দেশ দিলে। “কালি বিয়লি এইখিনিতে বৰশী পেলাই গৈছিলোঁ। চাওঁচোন, কিহবাই খুটিছে নে নাই।” ডোলত আজোৰ দিয়াৰ লগে লগে বৰশীত লাগি থকা শহাটো ওপৰলৈ উঠি আহিল।

“চাওঁ, চাওঁ, কি লাগিছে ?” বৰশীত শহা লগা দেখি বিস্ময়ত ঘৈণীয়েকৰ চকু স্থিৰ ! “বিলত শহাপহ ! ভাল নোহোৱা নোপোজা কথাখন হৈছে দেও ! নিশ্চয় এইবোৰ কোনোবা দেও ভূতৰহে কাম। তোমাৰ ওপৰত প্ৰসন্ন হৈ এইদৰে সহায় কৰিছে।”

ঘৰলৈ আহি মাছ-মঙ্গহেৰে বঢ়িয়াকৈ বান্ধি বাঢ়ি গিৰিয়েক ঘৈণীয়েক দুয়ো দুসন্ধা খালে। কিছুদিন তেওঁলোকৰ সম্পত্তি লাভৰ কথা কোনোৱে নজনাকৈ গ’ল। কিন্তু এদিন হঠাৎ বজাঘৰৰ চৰিয়া আহি খেতিয়কৰ ঘৰত উপস্থিত ! খেতিয়কে একলহ সোণৰ মোহৰ পাইছে বুলি বজাৰ কাণত পৰিছে। বজাই গিৰিয়েক ঘৈণীয়েক দুয়োকে বিচাৰৰ কাৰণে মাতি পঠিয়াইছে।

দুয়ো বজাৰ চ’ৰাত উপস্থিত হ’ল। বজাই শুধিলে,— “শুনিছোঁ, পথাৰত সোণৰ মোহৰ একলহ পাই তোমাৰ ঘৰৰ মজিয়াত বোলে পুতি থৈছা ? মালিক নোহোৱা বস্তুৰ অধিকাৰী বজা বুলি নেজানা জানো ?”

“স্বৰ্গদেউ, কথাটো সঁচা নহয়।” খেতিয়কে ভয়ে ভয়ে উত্তৰ দিলে।

“তোমাৰ দেখোন ঘৈণীয়েবাই কথাটো সঁচা বুলিয়েই ওচৰ চুবুৰীয়াৰ আগত বচি ফুৰিছে ?”

“মোৰ তিবোতাজনীৰ মিছা কথা কোৱা আৰু বঢ়াই কোৱাৰ অভ্যাস আছে। বহু চেষ্টা কৰিও তাইৰ এই দোষ একোৰ পৰা নাই। তাইৰ এই স্বভাৱৰ পৰা আমাৰ বহু কষ্ট খাবলৈ আছে স্বৰ্গদেউ।”

গিৰিয়েকে মিছলীয়া বুলি কবলৈ পালেহে মাথোন। ঘৈণীয়েকে খঙতে টিক্টি বিক্টি উঠি ক’লে “স্বৰ্গদেউ, তেওঁহে মিছা মাতিছে। আপুনি যি শুনিছে সি তেনেই সঁচা। ধনৰ কলহ আমাৰ ঘৰৰ মজিয়াত পুতি থোৱা আছে।”

“কোন দিনানো পুতিছিলাহ’ক—মনত আছেনে ?” বজাই হাঁহি মাৰি শুধিলে।

“কেলৈ নেথাকিব স্বৰ্গদেউ ! আমি হাবিত মাছ মাৰিবলৈ ঘোৱাৰ আগদিনা। সেইদিনা ৰাতিয়েই আখৈ-মুড়িৰ লাড়ু বৰবিছিল নহয় !” বজাক পতিয়ন ঘোৱাবলৈ তাই আকৌ ক’লে—“আমি সেইদিনা এখৰাহি মাছ ধৰিছিলোঁ ! আহোঁতে তেওঁ আকৌ বিলত বৰশীৰে শহা এটাও ধৰিলে।”

“এই তিবোতাজনীৰ এটা কথাও বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰি।” বজাই খঙত ক’লে। “এই জঘামুৰ্খজনীক মোৰ আগনপৰা জাঁতবাই নিয়াহ’ক। হাবিত মাছ, গছত লাড়ু, বিলত শহাপহু ! মোক এই নাভূত-নাশ্ৰুত কথাবোৰ শুनावলৈ তাইৰো বৰ সাহ দেখিছে।”

ঘৈণীয়েকৰ সৈতে খেতিয়কক ৰজাই ওভোতাই খেদাই পঠিয়ালে। তেওঁলোক ঘোৱাৰ পাছত আকৌ ৰজাই মনে মনে ভাবিলে—“কিজানিবা মজিয়াখন খান্দিলে সোণৰ মোহৰৰ কলহ ওলায়ে।” বিশ্বাসকলক খেতিয়কৰ মজিয়া খান্দিবলৈ আদেশ দিয়া হ’ল। গোটেই ঘৰৰ মজিয়া খান্দিবুৰি কিছুমান ভগা খোলাকটিৰ বাহিৰে তেওঁলোকে একো নাপালে। মিছাতে বিশ্বাসকল লাজ লঘুতহে পৰিল। তেওঁলোকে ঘূৰি আহি ৰজাক জনালে,—“স্বৰ্গদেউ, সেইজনী গাৱঁৰ কথকী চলাহী তিবোতা ; তাইৰ কথাত, একো সঁজাত নাই। আমাক মিছাতে লটিঘটি কৰোৱাৰ বাবে তাইক শাস্তি বিহিব লাগে।”

ৰজাই অৱশ্যে শাস্তি দিবলৈ মান্তি নহ’ল। বিশ্বাসকল ঘোৱাৰ লগে লগে খেতিয়কে নিজৰ বুদ্ধিক প্ৰশংসা কৰি হাঁহিলে। সোণৰ মোহৰৰ কলহনো ক’ত লুকুৱালে সেই কথা পুনৰ ঘৈণীয়েকে সোধা স্বত্বেও নজনালে। ভবিষ্যতলৈ ঘৈণীয়েকৰ আগত কোনো বিশ্বাসৰ কথাকে নেমেলা হল।

পথ প্রদৰ্শক

[বাহিয়াৰ সাধু]

কণা গাধ এটা এদিন সন্ধিয়া বাট হেৰুৱাই এখন জাবনিৰ মাজত সোমাল। এখোজ দুখোজকৈ আগবাঢ়ি বেচেৰাই কেইজোপামান গছৰ তলত থিয় হ'লগৈ। ইফালে সিফালে যাবলৈকো তাৰ ভয় হ'ল।

ভাগ্যে জানিবা, ফেচা এটা ওচৰ চাপিলহি, আৰু নিৰীহ গাধটোক বাট দেখুৱাই নিবলৈ গাত ললে।

তোমালোকে জানাই ফেচাই বাতিও ভালদৰে চকুৰে দেখে। বননি, পুখুৰী, খাল, খলা বমা—সকলো দিনৰ দৰে বাতিও মনে। গতিকে বাতি নোপুৱাওঁতেই ফেচাই গাধটোক নিৰাপদে তাৰ আচল বাটলৈ ঘূৰাই নিলে।

অন্ধকাৰ বাতিও খালে-বামে নপৰাকৈ বাট দেখুৱাই অনাত ফেচাৰ শক্তিৰ ওপৰত গাধৰ বিশ্বাস জন্মিল। গাধই সেইদেখি ফেচাটোক দিনৰ ভাগটো তাৰ লগৰীয়া স্বৰূপে বাট দেখুৱাই নিবলৈ অনুৰোধ জনালে।

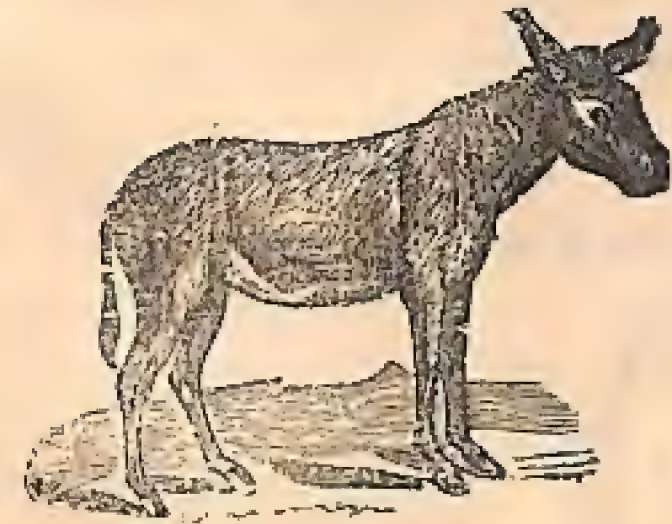
ফেচাও ততালিকে মান্তি হ'ল। গাধৰ দৰে ডাঙৰ জন্তু এটাক চলাই লৈ ফুৰিবলৈ সুবিধা পাই ফেচাই বুকু ফিন্দাই গাধটোৰ পিঠিৰ ওপৰত তাক বাট দেখুৱাই নিলে।

কিন্তু বেলি ওলোৱাৰ লগে লগে ফেচাৰ চকুৰে জনক ভবক লগালে; ভালকৈ পোহৰ হোৱাৰ লগে লগে ফেচাই একো বস্তুকে নমনা হ'ল। কিন্তু নতুনকৈ লভা ক্ষমতাত সি নিজৰ অসমৰ্থতাৰ কথা প্ৰকাশ কৰিবলৈ টান পালে।

“সাৱধান হবা।”—কিছুদূৰ গৈ ফেচাই চিঞৰি কলে।

“বাওঁফালে খোজললে পুখুৰীত পৰিবা কিন্তু!”

ফেচাৰ নিৰ্দেশ মতে গাধটো তৎক্ষণাৎ ঘূৰিল, লগে লগে গঁৰাৰ পৰা বাগৰি বেচেৰাই গৰখাৱৈত পৰি প্ৰাণ হেৰুৱালে।

লৰি ফুৰা ধান

[ইন্দোচীনৰ সাধু]

বহুদিনৰ আগৰ কথা। পৃথিবীৰ তেতিয়া জন্ম হৈছেহে মাথোন! পৃথিবীত বাস কৰা মানুহবোৰ আছিল শূন্য, শান্ত-শিষ্ট। কাৰো মনত দুৰ্ঘটনাব সমূল্য নাইছিল। সেই কালত পৰিশ্রম কৰিবৰ তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজন নহৈছিল। কিয়নো সকলো বস্তু সহজে উৎপন্ন হৈছিল। গছৰ ফল-মূল ডাঙৰো আছিল, সোৱাদো বহুত। আপোনা-আপুনিয়েই গছ গজি গুটি ধৰিছিল। গছত ফলো লাগিছিল লমালমে।

চাউল! ধানৰ গোট ইমান ডাঙৰ আছিল যে এটা চাউলৰেই এসাজ গৈছিল। বঢ়িয়া কথা আছিল। ধান কবও নেলাগিছিল, দাবও নেলাগিছিল। পকিলে আপোনা-আপুনি বাগৰি বাগৰি ভঁৰালত সোমাইছিলহি।

ধান চপোৱা সময়খিনি অতি বিতোপন। আঘোণ পুহ মাহত দেখিবা হাজাৰ হাজাৰ ধান বাটেদি বাগৰি বাগৰি আহিছে। কাৰো সহায় নোহোৱাকৈয়ে যাবে ঘৰতে উদং ভঁৰাল আছে তাতে সোমাইছেহি।

এবছৰ কিন্তু ধানৰ গোট হ'ল প্ৰকাণ্ড, আগেয়ে ইমান ডাঙৰ ধানৰ গোট হোৱা নাছিল। সেই সময়ত এগৰাকী বুঢ়ীয়ে নিজৰ ছোৱালীজনীৰে সৈতে বঢ়িয়াকৈ খাই লৈ আছিল। ধানৰ গোটবোৰ ডাঙৰ দেখি বুঢ়ীয়ে জীয়েকক কলে, “এইবাৰ ধানৰ গোট ডাঙৰ হৈছে। আমাৰ ভঁৰালটো হল সৰু, এই ভঁৰালৰ ছুৱাৰেদি ধান নোসোমাবই। গতিকে ভঁৰালটো ভাঙ্গি ডাঙৰকৈ সাজিব লাগিব।” যেনে ইচ্ছা তেনে কাম। বুঢ়ীয়ে ভঁৰালটো ভাঙ্গিলে।

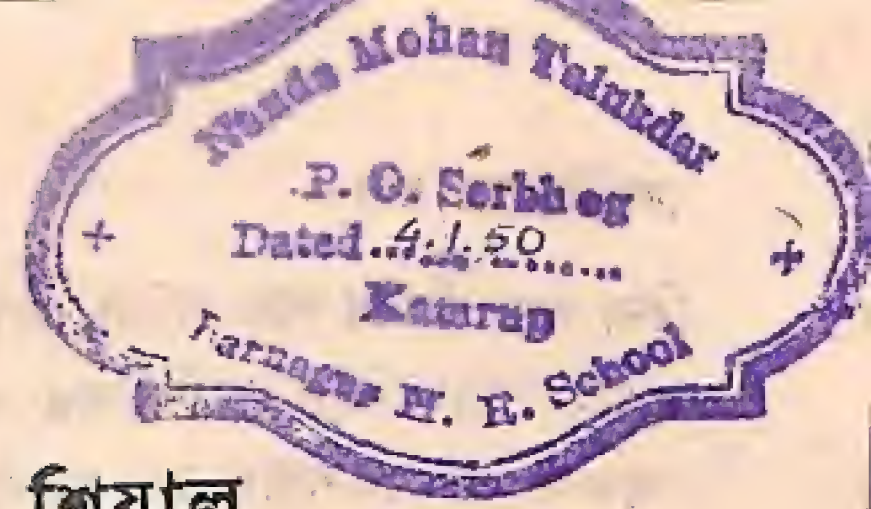
কিন্তু ভঁৰালটো সাঁজোতে পলম হ'ল। ইতিমধ্যে পথাৰত ধান পকিল। ভঁৰালৰ চাং নোপাতোতেই ধানবোৰ বাগৰি বাগৰি ঘৰ পালেহি। বুঢ়ীৰ জীয়েকে চিঞৰিলে—“অ' আই চোৱাহি, ধান আহি ঘৰ পালেহিয়েই; আমাৰ দেখোন ইফালে ভঁৰাল সঁজা নহ'লেই।” ছোৱালীৰ কথা শেষ নোহওঁতেই হাজাৰ হাজাৰ ধানে লানি নিছিগাকৈ আহি ভঁৰালৰ মুখ পালেহি। বুঢ়ীয়ে খঙত অগ্নিশৰ্ম্মা হৈ আগবাঢ়ি অহা প্ৰথম ধানটোক বাঢ়নীৰে হেচুকি কলে, “ভঁৰালটো সঁজা নোহোৱালৈকে তইতেনো পথাৰত বৰ নোৱাৰিলিহঁকনে? এতিয়াইনো তইতক কোনে বিচাৰিছে? মিছাতে দিগ্দাৰ দিবলৈ আহিছহঁক।”

বুঢ়ীৰ কথা শেষ নহলেই, প্ৰত্যেকটো ধান চিৰাচিৰ দি ফাটি অকণি অকণি টুকুৰা হৈ পৰিল।

“বেচ্, কথা তেনেহলে, এতিয়াৰ পৰা আমি আৰু নিজে নিজে ভঁৰালত নোসোমোওঁহি; পথাৰতে পৰি থাকিম। আজিৰ পৰা

তোমালোকে আমাক পূজা-পাতল দি পথাৰৰ পৰা চপাই আনিব লাগিব।” কথাষাৰ কৈয়ে ধানবোৰ পথাৰলৈ উভতি গ’ল।

সেইদিনাৰ পৰা আমাৰ দেশত ধানে আপোনা-আপুনি আহি ভঁৰাল সোমাবলৈ এৰিলে। গোটত হ’ল এধানমান। মানুহৰ কষ্টও বাঢ়িল। হাল বাব লাগিল, কঠিয়া সিঁচিব লাগিল, নিয়াৰিব লাগিল, দাব লাগিল। শেহান্তৰত ডাঙ্গৰি কঢ়িয়াই আনি মৰণা মাৰি ভঁৰালত স্তম্ভুৰাৰ লগা হ’ল। ধান দাই অনাৰ আগতে তামোল-পান আগবঢ়াই লখিমী চপোৱাৰ নিয়মো হ’ল। ভাবি চোঁৱাচোন, বুঢ়ী আৰু বুঢ়ীৰ জীয়েকে মানুহক কমখিনি আহুকালত পেলালেনে?

সিয়ান শিয়াল

[আফ্ৰিকাৰ সাধু]

পুৰণি কালত প্ৰত্যেক জন্তুৰে খেতি-বাতি কৰিবলৈ একো-ডৰা মাটি আছিল; সকলো জন্তুৰে তেতিয়া মানুহৰ দৰে খেতি-বাতি কৰি পেট পূৰ্ত্তাইছিল। এবছৰ একেবাৰে কেইবা মাহো বৰষুণ নোহোৱাত খাল-বিল নদ-নদী শুকাল। খেতিকৰা দূৰৈৰ কথা আনকি পানীৰ অভাৱত ভালেমান জীৱজন্তু মৰিল।

সেই দুদিনত সিংহই সকলো জন্তুকে গোট খুৱাই এখনি মেল চপালে।

“অহা বছৰ খৰাং দিনলৈ পানীৰ কিবা এটা দিহা কৰা উচিত। পানীৰ অভাৱত বছৰে বছৰে জ্ঞাতি-কুটুম্বৰ বিনাশ চকুৰ আগতে কেনেকৈ চাই থাকিবা?” সিংহই আৰু ক’লে, “তাবনো কি উপায় কৰিব পাৰি তাৰেহে আলোচনা কৰিবলৈ আপোনালোকক অতা হৈছে।”

সকলোৱে ভালেমান পৰ গুণাগুণা কৰি পানী সাঁচিবলৈ এটি পুখুৰীকে খন্দাৰ প্ৰস্তাৱ ললে। পিছদিনা পুৱাৰে পৰা পাল পাতি কাম আৰম্ভ কৰিলেই। শিয়ালৰ পাল পৰিল সৰ্বশেষত। ধোদৰপচলা শিয়ালে আন জন্তুবোৰে কামত লগা বহি বহি চালে; মাজে মাজে আৰ তাৰ কামত অ’ত ত’ত খুঁত ধৰিলে। কিন্তু যি

দিনা তাৰ নিজৰ পাল পৰিল, সেইদিনা শিয়াল নাই; কৰবালৈ পলাই পত্ৰং দিলে। শিয়ালৰ ভাগৰ কামখিনি অগত্যা আন আন জন্তুবোৰেই সমাধা কৰি পুখুৰীটো খান্দি উলিয়ালে। পুখুৰী খন্দাৰ পিছতেই বৰষুণ হোৱাত পুখুৰীত পানী চপ্ চপীয়া হল। জন্তুসমূহে নিয়ম বান্ধি দিলে যে পুখুৰী খন্দাত সহায় কৰোঁতা সকলেহে পুখুৰীৰ পানী খাব পাৰিব। জোপোহাৰ মাজত লুকাই থকা ধূৰ্ত শিয়ালে সেই সিদ্ধান্ত শুনি আছিল। প্ৰতি-দিন পুৱা কোনো জন্তু শুই নো-উঠোতেই সি মনে মনে পানী খোৱাৰ বুদ্ধি পাঙিলে। কিছুদিন কোনেও গম নোপোৱাকৈ শিয়ালে পুখুৰীৰ পানী খাই আছিল। লাহে লাহে কিন্তু তাৰ সাহ বাঢ়ি গল। এদিন সি পুখুৰীত নামি সাঁতোৰ এটাও মাৰিলে। তাতে পুখুৰীৰ পানী ঘোলা হল। পানী খাবলৈ আহি ঘোলা পানী দেখি আনবোৰ জন্তুৰ খং উঠিল।

“পানী কোনে ঘেদালিছিল?” সিংহই তৰ্জ্জন গৰ্জ্জন কৰি সুধিলে।

কিন্তু কোনে এই কাম কৰিলে কৰে কব নোৱাৰিলে। কোনো কোনোৱে এই কাম ধূৰ্ত শিয়ালেৰে বুলি অনুমান কৰিলে।

“বাক, দোষীক মই বিচাৰি উলিয়াম,” কাছই কলে, “মোৰ চলংখনৰ ওপৰত ডাঠকৈ মোৰ এঠা লেপি দিয়াইক। গোটেই ৰাতিটো পুখুৰীৰ পাৰত জোপ দি থাকি দগাবাজ শিয়ালক ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিম।”

কাছৰ চলঙৰ ওপৰত মোৰ এঠাৰ লেপ দিয়া হল। ডিঙি-

ভৰি কোঁচ খুৱাই কাছই পুখুৰীৰ ঘূঁৰলিত খাপ লৈ বল। দূৰৈৰ পৰা কাছক সাক্ষাত এচটা শিল বুলিহে অনুমান হল।

আন দিনাৰ দৰে শিয়ালে পুৱাতে উঠি পানী খাবলৈ আহিল। আঁতৰৰ পৰা শিলচটা দেখি মনে মনে ভালেই পালে—তাৰে ওপৰত উঠি পানী খাবলৈ সুবিধা হল। শিলৰ ওপৰত উঠি পানী খাবলৈ তললৈ মূৰ নমাওতেই ঠেং কেইটাৰে শিলত এঠা লাগি ধৰিছে বপুৱাই গম পালে।

“চাওঁ, চাওঁ, এৰি দে।” খন্দেৰে চিঞৰিলে।

“ওহঁ, সেইটো নহৈছে।” কাছই উত্তৰ দিলে। “তুমি মোৰ লগত আহিবই লাগিব।” কাছ লাহে লাহে আগুৱাই গ'ল।

“মোক যাবলৈ দে,” আকৌ শিয়ালে কলে, “নহলে পিছ ঠেঙ্গেৰে বাককৈয়ে লঠিয়াম।”

“এহে সোণাই, যিমান পাৰা সিমান লঠিওৱা—লঠিওৱা।” কথাৰ লগে লগে কাছ আগবাঢ়িল। ইতিমধ্যে শিয়ালৰ

চাৰিওটা ঠেং একেৰাৰ নোৱাৰাকৈ কাছৰ চলঙৰ ওপৰত এঠা লাগি বুল।

“ভালেৰে কৈছো, মোক এৰি দে,” ফেউ ফেউ কৈ শিয়ালে চিঞৰিলে। “মই কৈছো দেই, তোক কিন্তু কামুৰিম।”

“তোমাকনো সেইফেৰা কৰিবলৈ কোনে হাক দিছে।” নিৰ্বিকৰভাৱে কাছই উত্তৰ দিলে।

চলঙত কামুৰিবলৈ যাওঁতেই দুই কোঁৱাৰিত এঠা লাগি শিয়ালে মুখ মেলিব নোৱাৰা হল। কাছ লাহে লাহে সিংহৰ গুহা পালেগৈ।

শিয়ালক কি শাস্তি বিহিব তাৰে পৰামৰ্শ কৰিবলৈ সকলোবোৰ জন্তুক মাতি পঠিওৱা হল।

“শিয়ালক বধ কৰিবই লাগিব,” সকলোৱে একমত হৈ কলে।

“আমি বাক তোক আজি ৰাতিটো জীয়াই থাকিবলৈ দিলো। তই যিভাৱে মৰণ বাঞ্ছা কৰ, সেইভাৱেই কালিলৈ তোক বধ কৰা হব,” সিংহই ৰায় দিলে।

একেবাৰে সহায়হীন ভাব দেখুৱাই শিয়ালে মনে মনে থাকিল। কিন্তু পেটে পেটে কেনেকৈ সেইযাত্ৰাত ৰক্ষা পাব পাৰি তাৰে চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। পিছদিনা শিয়ালক বধ্যস্থানলৈ অনা হল। তাৰ মৰণ চাবলৈ বুঢ়া-ডেকা পো-পোৱালি সকলো জন্তু উপস্থিত হলহি।

“বাক, কচোন, তইনো কিভাৱে মৰিবলৈ ইচ্ছা কৰ?” সিংহই সোধিলে।

“কোনোবাই মোক নেগুৰত ধৰি পাক দি আকাশত ঘূৰাই গছৰ গুৰিত ঠেকেছি মাৰিলেই ভাল পাম,” শিয়ালে অতি নম্ৰভাৱে সমিধান দিলে।

“বাক, সেয়ে হব তেন্তে,” সিংহই শলাগিলে। “আমাৰ ভিতৰত ম’হেই বলী; তেওঁকে এই কামৰ ভাৰ দিয়া হল।”

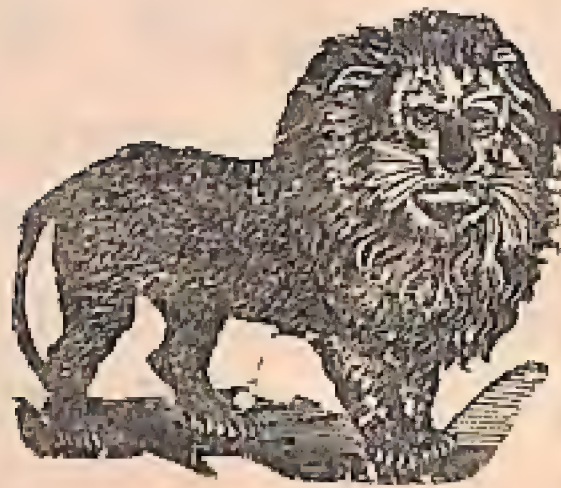
“আপোনাৰ দয়াৰ বাবে অংশেষ ধন্যবাদ। মৃত্যু যেতিয়া ঠিকেই, ভালকৈ মৰিবলৈকে ইচ্ছা কৰোঁ” এই বুলি শিয়ালে মূৰ দৌৱালে। “পিছে, এটা কথা, জন্তুবোৰক মোৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি থাকিবলৈ নিৰ্দেশ দিব লাগে। কিজানিবা গছৰ পৰা উফৰি গৈ, তেওঁলোকৰ গাতে খুন্দা মাৰো গৈ।”

শিয়ালে উচিত কথাকে কৈছে বুলি সকলো জন্তু আঁতৰি দূৰৈত ৰলগৈ।

সিয়ান শিয়ালে ৰাতি খাবলৈ যোগোৱা মঙ্গহৰ পৰা তেলখিনি আঁতৰাই নিজৰ নেজৰ মূৰত সানি লৈছিল। কথাটো কোনেও নেজানে। ম’হে শিয়ালৰ নেগুৰত ভালকৈ খামোচ মাৰি ধৰি গাৰ সকলো শক্তিতে মূৰৰ ওপৰত পাক দি ঘূৰাবলৈ ধৰিলে। কিন্তু শিয়ালৰ পিচল নেজডাল ম’হে তাৰ দুই খুৰাৰ মাজত লৈ স্তম্ভুৱাই সৰহপৰ ঘূৰাব নোৱাৰিলে; এপাক ঘূৰাওতেই সাউত-কৰে স্তলকি পৰিল। চকুৰ পচাৰতে শিয়াল কোন পিনে গ’ল কোনেও তৰ্কিব নোৱাৰিলে।

আঁতৰত থিয় দি বং চাই থকা জন্তুবোৰে কিনো ঘটনা ঘটিল
প্ৰথম অৱস্থাত গম নেপালে। যেতিয়া চেতন হল, শিয়ালক
তেতিয়া খেদি যোৱা মিছা।

তেতিয়াৰ পৰা শিয়ালে দুনাই ভুলতো পুখুৰীৰ পাৰত ভৰি
দিয়া নাই। কাছাই কিন্তু পানীৰ যুঁৱলিত জুপুকা লাগি শিয়ালক
ধৰিবলৈ এতিয়াও ছান্দি আছে।

এহালি কপো

[গাৰো সাধু]

পুৰণিকালত গাৰোৰ মাজত এজন আটন্তিয়াৰ লোক
আছিল। তেওঁৰ পৰিয়ালৰ ভিতৰত ঘৈণীয়েক, চাৰিজনী
ছোৱালী আৰু শাহুয়েক। ডাঙৰ দুজনী ছোৱালীৰ নাম
আউইল আৰু চিঙউইল। দুয়ো গাভৰু হৈছে, দেখা-শুনাত
শুৱনি, স্বভাৱ-চৰিত্ৰও ভাল। নুমলীয়া দুজনী নোজ আৰু
দিম্টি। ছোৱালী কেইজনীৰ বুঢ়ীমাক কিন্তু পৰৰ দোষ
খোচৰা তিৰোতা; নাতিনৌয়েকহঁতক মুঠেও ছচকুপাৰি
দেখিব নোৱাৰিছিল। হকে-বিহকে সদায় নাতিনৌয়েকহঁতৰ
দোষহে উলিয়াইছিল। আউইল আৰু চিঙউইলে ভাত বান্ধে
আৰু বুঢ়ীমাকে ছেগ চাই উতলা ভাতত মূৰৰ চুলি আৰু পানীৰ
কলহত ধূলি-মাকতি পেলাই থয়। বুঢ়ীয়ে এইদৰে সিহঁতক
নিজহাতে শাস্তি নিদি সদায় মাকৰ হতুৱাই গুৰুলা-গুৰুল কিল
খুৱাইছিল।

এদিন পুৱা আউইল আৰু চিঙউইলক মাকে ধান এগাল
ভঁৰালৰ পৰা উলিয়াই বানি চাউল উলিয়াই ভাত বান্ধিবলৈ
আদেশ দি নিজে পথাৰত ধান নিৰাবলৈ গ'ল। মাক যোৱাৰ
লগে লগে দুয়ো বায়েক ভনীয়েকে ধান জাৰি চোঁতালত ব'দত
মেলা দিলে, এনেতে নুমলীয়া ভনীয়েক নোজ আৰু দিম্টিয়ে

তাহাতক নৈত গা ধুৱাবলৈ নিবলৈ ধৰি কান্দোন জুৰিলে।
ভনীয়েকহঁতৰ কান্দোনত তৰণি নেপাই আউইল আৰু চিঙউইলে
বুঢ়ীমাকক মেলি দিয়া ধানখিনি চপাবলৈ কৈ ভনীয়েকহঁতক
নৈত গা ধুৱাবলৈ নিলে।

ভনীয়েকহঁতৰ লগত কেহেলি-কেন্দেলিকৈ সাতুৰি-নাচুৰি
বহু সময় ধেমালি কৰি একাজলিমান চেলেকনা মাছ ধৰি
লৰালৰিকৈ ঘৰলৈ উভতিল। ইফালে আউইলহঁত গা ধুবলৈ
যাওঁতেই বুঢ়ীমাকে চোঁতালত শুকাবলৈ মেলি দিয়া ধান চপাই
ডুলি এটাত লুকুৱাই থ'লে। আউইল আৰু চিঙউইলে ঘূৰি
আহি চোঁতালত ধান নেদেখি বুঢ়ীমাকক সোধিলে। “বগা গাহৰি
আৰু কুকুৰা এজাকে আহি ধান খাই শেষ কৰি গৈছে” বুলি
বুঢ়ীয়ে গহীনাই উত্তৰ দিলে। দুয়ো বায়েক ভনীয়েকে তেতিয়া
লৰালৰিকৈ ভঁৰালৰ পৰা আকৌ ধান উলিয়াই আনি ব'দত
শুকুৱাই বানিবলৈ ললে। সন্ধিয়া হুঙ-নোহুঙতেই মাক
পথাৰৰ পৰা পালেহি। ইমান পৰলৈকে ধান বানি কিয় শেষ
কৰিব পৰা নাই বুলি সোধাত দুয়োজনীয়ে ভয়ে ভয়ে বুঢ়ীমাকে
কোৱামতেই ক'লে।

মাকে খঙত টিকচি-বিকচি উঠি দুয়োকো জাউৰিয়ে জাউৰিয়ে
কোবালে।

এইদৰে আকৌ এদিন বুঢ়ীমাকৰ মিছা টুটকীয়া কথাত
সিহঁতক মাকে বৰকৈ মাৰ-ধৰ কৰি ভাত পানী খাবলৈ নিদিয়াকৈ
গাহৰি গৰালত সুমুৱাই থৈ পথাৰলৈ গল। হঠাৎ ওচৰতে

ধেমালি কৰি থকা লৰা এটাই তাৰ ধেমালি কৰা ঘিলাটো
বিচাৰি গৰালৰ কাষ চাপিল। চিঙউইলে গৰালৰ দুৱাৰ মুকলি
কৰি দিলে ঘিলা বিচাৰি দিব বুলি কোৱাত সি গৰালৰ দুৱাৰ
মেলি দিলে।

গৰালৰ পৰা দুয়ো বায়েক ভনীয়েকে ওলাই ডাঙৰ কৰ্পো
চৰাই এটা মাৰি বান্ধি খালে। তাৰে পাখিবোৰ বৰ গছৰ
আঠাৰে গাত লগাই লৈ দুয়ো এহালি কৰ্পো হ'ল। তাৰ
পাছত দুয়ো উৰা মাৰি ঘৰৰ চালৰ ওপৰত পৰিল গৈ। ইখন
চালৰ পৰা সিখন চাললৈ উৰি গৈ দুয়োয়ে সঁচাকৈয়ে যে কৰ্পো
চৰাই হ'ল সেইকথা গম পালে। দুয়ো তেতিয়া উৰি গৈ মাকে
নিৰোঁৱা ধাননি পথাৰৰ কাষৰ গছ এডালত পৰিল। মাকে
দুপৰীয়া ব'দত জিৰণি লবলৈ গছজোপাৰ তললৈ অহাত দুয়ো
লনী মাতেৰে গীত জুৰিলে—“গু-কু-ক-গিটু, গু-কু, আমাক
কাঁইটীয়া গছৰ ডালেৰে মাৰিছে গু-কু, গু-কু, আমাক কোবাইছে;
আমি আউইল আৰু চিঙউইল দুয়ো বাই-ভনী; নোজ আৰু
দিম্টি আমাৰ নুমলীয়া ভনী। ধান বানি চাউল উলিয়াব
নোৱাৰাত আয়ে আমাক মাৰিছে।”

চৰাইৰ মুখত মানুহৰ মাত শুনি ঘৰত কিবা অমঙ্গল ঘটা
বুলি মাক পথাৰৰ পৰা গুছি আহিল। ততাতৈয়াকৈ গৰালৰ
কাষ চাপি জীয়েকহঁতক নেদেখি আচৰিত হ'ল। সেই সময়তে
বাপেকো হাটৰপৰা উভতিছে। গাৱঁৰ ওচৰ পাওঁতেই বাপেকে
গছ এজোপাৰ পৰা চৰাইৰ মুখত মানুহৰ মাত শুনিলে—“পিতাই

হাটলৈ গৈছিল; গুৰু-গুৰু, আমি দুয়ো আউইল আৰু চিঙুইল বাই-ভনী। পিতায়ে হাটৰ পৰা কলা কাপোৰ আনিছে; লগত এটা গৰুও আনিছে, গুৰু-গুৰু।”

বাপেকে বিশ্বয় মানিলে, লৰালৰিকৈ ঘৰলৈ আহি দেখে যে গোটেইবোৰে কন্দা-কটা লগাইছে। ডাঙৰ ছোৱালী দুজনী ঘৰত নাই। তেৱোঁ কান্দিবলৈ ধৰিলে। তেনেতে কপোহাল আহি ঘৰত মুখত পৰি আগৰদৰে গাবলৈ ধৰিলে। পিতাকে ঘটনাটো বুজ পাই মাতিলে—“আইকণ্ঠিত, তোমালোক আকৌ মানুহ হোৱা, বুঢ়ী আয়েৰাই মিছা কথাত তোমালোকক মাৰিছে। তোমালোকৰ বাবে মই হাটৰ পৰা কাপোৰ আৰু অলঙ্কাৰ পাতি আনিছোঁ। তোমালোকৰ অবিহনে সেইবোৰ কোনে পিন্ধিব?” কপোহালে সেইবোৰ চোতালৰ কাপোৰ মেলি দিয়া ডাৰ ডালত খবলৈ কোৱাত পিতাকে নি থলে। দেও দি দি কপোহালে নামি আহি সেইবোৰ লৈ পুনৰ উৰি গল।

সেই ঘটনাৰ দিনাই আউল আৰু গুণাল নামে ভাই-ককাই দুজনে পথাৰত মাটি চহাই আছিল। কপোহালি গৈ ওচৰ গছ এজোপাত পৰি গাবলৈ ধৰিলে—“আমি দুজনী বাই-ভনী; আউল আৰু গুণালো ভাই ককাই—গুৰু-গুৰু, গুৰু”। ইয়াকে শুনি দুয়ো ভাৰি চিন্তি পথাৰত খাবলৈ অনা টোপোলাৰ পৰা ভাত কেইমুঠিমান আনি গছৰ তলত ছটিয়াই দি চুপি থাকিল। কপোহালিয়ে গছৰ পৰা নামি ভাত খাবলৈ ধৰাত আউলে আউইলক আৰু গুণালে চিঙুইলক ফন্দি কৰি ধৰিলে।

আউলে তাৰ ভাগৰ কপোটো ৰাতিয়েই ৰান্ধি খালে; গুণালে তাৰ ভাগৰটো সঁজাত ভৰাই পুহিবলৈ দিহা কৰিলে। গুণালে কপোটোক সদায় ভাতপানী দি মৰম চেনেহ কৰে। এদিনা কপোটো অকলে ঘৰত এৰি দুয়োজন পথাৰলৈ যোৱাত চিঙুইলে সঁজাৰ পৰা ওলাই পূৰ্বৰ ৰূপ ধৰি ঘৰৰ সকলো কাম কৰি আকৌ কপো হৈ সঁজাত সোমাই থাকিল।

পথাৰৰ পৰা ঘূৰি আহি কোনোবাই ভাত-পানী ৰান্ধি-বাঢ়ি, ঘৰ-দুৱাৰ সাজি মচি থোৱা দেখি তাহাঁতে বিশ্বয় মানিলে। পিছদিনাও ঠিক সেইভাৱে সকলো কাম পৰিপাটিকৈ থোৱা দেখি আচৰিত হল। মনে মনে এইবোৰ দেও-ভূতৰ কাম বুলিয়েই ভাবিলে।

ঘটনাটোৰ কাৰণ জানিবলৈ ইচ্ছা কৰি আউলে পিছদিনা পথাৰলৈ নগৈ ঘৰতে শুই থাকিল। কিন্তু বপুৰাই টোপনিত লাল-কাল দিওঁতেই চিঙুইলে সঁজাৰ পৰা ওলাই সকলো কাম শেষ কৰি আকৌ কপো হৈ থাকিল। দুদিন ছান্দিও ধৰা পেলাব নোৱাৰাত ককায়েক গুণালে নিজেই তৃতীয় দিনা ঘৰতে বল। টোপনি অহাৰ ভাও জুৰি সি পাটীত দীঘল দি আছে। কাৰো সাৰি-সহাৰি নেপাই চিঙুইলে ৰূপ সলালে। চিঙুইলে তিবোতাৰ বেশ ধৰি ভাত ৰান্ধিবলৈ ধৰোতেই গুণালে পিছফালৰ পৰা আহি তাইৰ চুলিকোছাত থাপ মাৰি ধৰিলে।

চিঙুইলে তেতিয়া কান্দি কান্দি অনুনয় বিনয় কৰি ক’লে,—
“মোক এৰি যাবলৈ দিয়ক, নহলে আপোনাৰ অমঙ্গল হব।”

গুনাল সন্মত নোহোৱাত চিঙুইলৈ পুনৰ কলে “মোক যদি বাখিব খুজিছে, তেতিয়া আপুনি মোক বিয়া কৰাব লাগিব। ইয়াৰ পৰা যদি পিছত কিবা অপকাৰ হয়, তেতিয়া হলে মোক দোষিব নোৱাৰিব।” গুনালে সন্মত হৈ চিঙুইলক বিয়া কৰালে, সেইদিনাৰ পৰা চিঙুইলেও কপোৰ ৰূপ এৰিলে।

চিঙুইলক বিয়া কৰোৱাৰ পাছত গুনালে ককায়েকৰ পৰা বেলেগ হৈ নিজে সুকীয়া ঘৰ বান্ধি থাকিল। এদিন গুনাল মাছ আৰু কেঁকোৰা বিচাৰি নৈৰ পাৰলৈ গল। তাকে দেখি ককায়েক আউলও মাছ মাৰিবলৈ ওলাল। আউলে নদীৰ পাৰত বহু দূৰৈৰ পৰা গুনালক চিঞৰিলে—“হেৰো ভাইটি, এই পিনে আহ। ইয়াত মাছ আৰু কেঁকোৰা বহুতো ওলাইছে।” আউলে মিছাকৈ গাঁত এটা খান্দি চেঙা মাছ বিচৰাৰ ভাও ধৰিলে। গুনাল ওচৰ চপাত আউলে গাঁতটো দকৈ খান্দি কলে—“মোৰ বৰ ভাগৰ লাগিছে; মাছটো গাতৰ তলিলৈ সোমাইছে, তই খান্দি।” গুনালে গৈ গাঁতত সোমাই মাছ বিচাৰোতেই ককায়েকে ওপৰৰ পৰা মাটিৰ চপৰা আৰু শিল ভায়েকৰ মূৰত জাপি দি গুছি আহিল; ঘৰত আহি কলেহি “গুনাল মাছ বিচাৰি বহুদূৰ পালে গৈ।” গুনালৰ লগত ইৰি নামৰ তাৰ কুকুৰটোও গৈছিল। সি দৌৰি আহি চিঙুইলৰ সন্মুখত ভুকিবলৈ ধৰাত আউলৰ কথাত বিশ্বাস নকৰি চিঙুইলে গিৰিয়েকক বিচাৰি নদীৰ পাৰলৈ গল। কুকুৰটোৱে গাঁতটো দেখুৱাই ভুক ভুক কৰাত চিঙুইলে ওপৰৰ চপৰা মাটি আঁতৰাই দেখে যে ভিতৰত গুনাল পৰি আছে।

লৰালৰিকৈ গিৰিয়েকক ধৰামেলা কৰি ওপৰলৈ তুলি আনি গাত বা মূৰত পানী দি ঈশ্বৰক স্তুতিনতি কৰিবলৈ ধৰিলে; কিছু সময়ৰ পিছত চেতন অহাত কুকুৰটোৰ সৈতে দুয়ো ঘৰলৈ আহিল।

অলপ দিনৰ পিছত এদিন আউলে গুনালক চৰাইৰ বাহ বিচাৰি হাবিলৈ যাবলৈ লগ ধৰিলে। আউলৰ ইচ্ছা যি কোনো প্ৰকাৰে গুনালৰ প্ৰাণনাশ কৰা। হাবিত গৈ এজোপা শিমলু গছ পালে। তাত চৰাইৰ বাহ থকা বুলি আউলে ভায়েকক উঠিবলৈ কলে। গুনাল গছত উঠামাত্ৰকে আউলে গছৰ গুৰিত বহি প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ ধৰিলে—“হে প্ৰভু, গছডাল আকাশত লগাকৈ ওখ কৰি দিয়া, যাতে গুনাল আৰু নামিব নোৱাৰে; সি যেন খাবলৈ নেপাই গছৰ ওপৰতে শুকাই মৰে।” আউলৰ প্ৰাৰ্থনাৰ লগে লগে শিমলু জোপা দাও দাওকৈ বাঢ়ি আকাশ লগুৱা হল। গুনাল নামিব নোৱাৰি মহা বিপাক্তত পৰিল।

ইৰিয়ে কিন্তু সকলো দেখি আছিল। গিৰিহঁতৰ এনে অৱস্থা হোৱাত সি লৰি গৈ ভুক-ভুক কৈ চিঙুইলক বিপদৰ সঙ্কেত জনালে। চিঙুইল শিমলুৰ তললৈ গল; কিন্তু গিৰিয়েকক গছৰ ওপৰৰ পৰা নমোৱাৰ একো সন্ধিকে নাপালে। উপায় নেপাই গুনালক নমাই দিবলৈ চৰাইবোৰক কাবো-কোকালি কৰিলে। কিন্তু কোনো চৰায়ে বেচৰীৰ কথালৈ কান নিদিলে। বিবুদ্ধি হৈ তাই কান্দিবলৈ ধৰিলে। এনেতে এজন খৰিকটীয়াই আহি কলে—

“যদি মই তোৰ গিৰিয়েক নমাই দিওঁ, তেন্তে মোক কি দিব ?”
চিঙুইলে কলে—“ধন, সোণ, ধান চাউল, কাপোৰ-কানি যি
বিচৰা তাকে দিম।” খৰিকটীয়াই কলে—“মোক এটা বড়া টুপী
আৰু এখন কুঠাৰ লাগিব।”

চিঙুইলে ঘৰলৈ দৌৰি গৈ টুপী এটা আৰু কুঠাৰ এখন
আনি দিলে। খৰিকটীয়াইও তাৰ কথামতে গুণালক গছৰ পৰা
নমাই দিলে। গুণাল আৰু ঘৈণীয়েক দুয়ো বং মনে ঘৰলৈ
উভতিল।

নিগনিৰ বুদ্ধি

[তিব্বতৰ সাধু]

মেকুৰী এজনী আছিল ভঁৰাল ঘৰত। ভঁৰালত ধানৰ
জাপৰ মাজে মাজে সৰু ডাঙৰ অসংখ্য নিগনিৰে পিয়া-পি দি ফুৰে।
গতিকে মেকুৰীয়ে বেচ সুখে সন্তোষেই খাই লৈ আছিল।
বয়সৰ লগে লগে চকুৰ জ্যোতি টুটি অহাত আৰু শৰীৰৰ শক্তি
কমাত মেকুৰীয়ে বৰকৈ লৰিব চৰিব নোৱাৰা হল। ইফালে
দিনক দিনে নিগনিবোৰ হল টেঙ্গৰ; মেকুৰীৰ সহাৰি পালেই
ভঁৰালৰ চুকে কোণে ফৰিং ছিটিকা দি ছিটিকে। কষ্ট নকৰাকৈ
কেনেকৈনো নিগনি ধৰি খাব পাৰি বুঢ়ী মেকুৰীয়ে মনে মনে তাৰে
ফন্দি পাঙিলে।

এদিন ভঁৰালৰ উধৰ পৰা মুখলৈকে মেওঁ মেওঁকৈ চিঞৰি
মেকুৰীয়ে নিগনিহঁতক কোনো অপকাৰ নকৰোঁ বুলি কলে,
“বন্ধুসকল, জীৱনত মই বহু পাপ কাম কৰিলোঁ; তাৰ বাবে
আজি অনুতাপ আহিছে। সেইবাবে মই লামা হৈছোঁ।
আজিৰপৰা তোমালোকৰ কোনো অনিষ্ট নকৰোঁ বুলি মই
শপত খাইছোঁ। তোমালোকৰ ওচৰত এয়ে অনুৰোধ যে দিনত
ছুৱাকৈ তোমালোকে সমদলে আহি মোক শ্ৰদ্ধা জনাই যাবাহি।”

মিঠা কথাত ভোলগৈ মুকলিমূৰীয়া হৈ ফুৰিব পাৰিব বুলি
নিগনিবোৰে মেকুৰীটোৰ নিৰ্দেশমতে চলিবলৈ স্বীকাৰ কৰিলে।

সেইদিনা সন্ধিয়াই ভঁৰালৰ কোণত পৰি থকা ডুখৰি পীৰা এখনত বহি মেকুৰীয়ে নিগনিহঁতৰ আলেখ-লেখ বুজিলে। নিগনিবোৰে সমদলে আহি মেকুৰীক মূৰ দৌৱাই সেৱা কৰি গ'ল। মেকুৰীয়ে কিন্তু এটা মজাৰ বুদ্ধি পাণ্ডি থৈছিল। নিগনিৰ শোভাযাত্ৰাটো তেওঁৰ কাষৰ পৰা পাৰ হলেই কোনোৱে উমান নোপোৱাকৈ তাই সৰ্বশেষৰ নিগনিটোক ঘপহ কৰে ডিঙিত টেপা দি ধৰি মুচৰি খাই থব।

এই বুদ্ধিৰে দিনে দুটাকৈ নিগনিৰে কিছুদিন মেকুৰীৰ আহাৰ মিলিল। লাহে লাহে ৰান্ধে আৰু আন্ধে নামৰ দুটি সিয়ান নিগনিৰে অভিসন্ধিটো গম ধৰিব পাৰিলে।

আন্ধেই ক'লে—“মেকুৰীয়ে প্ৰতিবাৰতে এটাকৈ নিগনি ধৰি খায় বুলি মোৰ হলে মনে গোন্ধাইছে। তুমি কি ভাবা?”

ৰান্ধেই মূৰ জোকাৰি শলাগিলে,—“এৰা, ময়ো কেইদিনমানৰ পৰা কথাটো তোমাক কওঁ কওঁ কৈয়ে আছোঁ।”

“ইয়াৰ কিবা এটা উপায় উলিওৱা। নহলে অচিৰে জাতি ধ্বংস হ'ব”, আন্ধেই কলে।

ৰান্ধেই ফুচ-ফুচাই বুদ্ধি দিলে, “আজিৰ পৰা সমদলৰ আগত মই যাম, তুমি শেষত আহিবা। মই তোমাক মাতি যাম, তুমি প্ৰতি বাৰতে উত্তৰ দিবা।”

“বঢ়িয়া ব্যৱস্থা দিছা। ৰান্ধে নহলে আমাৰ আজিয়েই মৰণ।”

পিছদিনা পুৱা শোভাযাত্ৰাৰ সময় হল। ভঁৰালৰ চাৰিও-কোণৰ পৰা পো-পোৱালি, নাতি-পুতি, বুঢ়া-খেৰাবে সৈতে নিগনি পৰিয়ালে লৰি আহি শোভাযাত্ৰাত যোগ দিলে। ৰান্ধে গল দলৰ আগত আৰু আন্ধে হল শেষত। ৰান্ধেই মেকুৰীক প্ৰণাম জনোৱাৰ লগে লগেই মাতিলে, “অ ভাই আন্ধে, তুমি আছা কত?”

আন্ধেই জাত লগাই কলে, “অ ভাই ৰান্ধে, মই আছোঁ। সৰ্বশেষত।”

এইদৰে প্ৰশ্ন আৰু উত্তৰ দিয়া দি কৰি আন্ধে মেকুৰীৰ কাষ চাপিল। কথা-বতৰা হৈ থকাৰ কাৰণে আন্ধেক ধৰিবলৈ

মেকুৰীয়ে সাহ নকৰিলে, ভোক আৰু খঙত জ্বলা-কলা হৈ মেকুৰীয়ে মেওঁ মেওঁ কৰি নিজৰ মনতে কলে—

“ভাল এইবাৰলৈ সাৰিলি। সন্ধিয়া ইয়াৰ পোটক তুলিম, চাবি।” মেকুৰীয়ে কিন্তু আশ্বে বাশ্বেৰ টেঙ্গৰালি ধৰিব নোৱাৰিলে। সন্ধিয়াও আশ্বে-বাশ্বেই কথা কোৱা-কুই কৰি গল। সেই সাজো মেকুৰীৰ অনাহাৰ।

শুদা পেটে থাকি মেকুৰীৰ বাতি টোপনি নাছিল। পিছদিনা পুৱা প্ৰতিশোধ লোৱাৰ কথা ভাবি ভোট ভোটাবলৈ ধৰিলে, “ৰ, বাচাইঁত, মোক অনাহাৰে খোৱাৰ পোটক কালিলৈ পুৱা ভালকৈ পাবি। লেখি লেখি একুৰি নিগনি মুখত নভৰাওমানে মোৰ খং মাৰ নগৈছে কিন্তু!”

মাজনিশা ভঁৰালৰ চুকত নিগনিবোৰৰো ডাঙৰ মিটিং বহিল। আশ্বে আৰু বাশ্বেই মেকুৰীয়ে কি কাৰচাজিৰে তাঁহাতৰ পো-পোৱালি ধ্বংস কৰিব লাগিছে সেই কথা গয়ৰহ নিগনিক বুজাই কলে। আশ্বেই বুদ্ধি দিলে “ভাইসকল, আমি কোৱা কথাৰ সঁচা মিছাৰ প্ৰমাণ চাবলৈ কালিলৈ পুৱা শোভাযাত্ৰাত যোগ দিবাহি। কিন্তু মনত ৰাখিবা, আজিৰ দিনটো অনাহাৰে থাকি মেকুৰীৰ খং উঠা স্বাভাৱিক। পেটৰ পোৰণিত কালিলৈ কি কৰে ঠিক নাই। মেকুৰীয়ে কাৰোবালৈ চোঁচা ললেই সকলোৱে লৰি গৈ নিজ নিজ ঘৰত সোমাবলৈ সাজু থাকিবাহঁক।”

পিছদিনা পুৱা পুনৰ শোভাযাত্ৰা হল। পূৰ্বৰ দিহামতে বাশ্বেই মাতিলে—“অ ভাই আশ্বে, তুমি আছা ক’ত?”

“অ ভাই বাশ্বে, মই আছোঁ সৰ্বশেষত।”

আগদিনাৰ দৰে আজিও নিগনিহঁতে চিঞৰ বাখৰ কৰি অহাত মেকুৰীৰ খঙে চুলিৰ আগ পালেগৈ। উঠি অহা খং দমাব নোৱাৰি নিগনিদলৰ মাজত জাপ দি পৰিল। নিগনিবোৰ আগৰেপৰা এনে বিপদৰ কাৰণে সাজু আছিল। সকলোৱে চকুৰ পচাৰতে তৰান্ধা ছিঙি ধানৰ জাপৰ মাজত সোমাল গৈ। মেকুৰীয়ে নিগনিৰ বিশ্বাস হেৰুৱাই অনাহাৰৰ অভাৱত মেওঁ মেওঁকৈ ভঁৰাল এৰিবলগীয়া হ’ল।

সৰ্বসম্মতিক্ৰমে আশ্বে আৰু বাশ্বে নিগনিৰ দলপতি নিৰ্বাচিত হ’ল।

জোন আৰু বেলিৰ মিলন

[চীন দেশৰ সাধুকথা]

সত্য যুগৰ কাহিনী। চীন সম্ৰাট ইয়াওৱে এদিন ৰাজ্যৰ অৱস্থা চাই ৰাজধানীৰ বাটে বাটে ঘূৰি ফুৰোঁতে হঠাতে এজন মানুহ তেওঁৰ সমুখত থিয় হলহি। মানুহজনৰ বাওঁ হাতত এখন প্ৰকাণ্ড ধেনু আৰু সোঁহাতত এপাত জোঙ্গাল কাঁড়। ৰজাক সেৱা জনাই মানুহজনে কলে, “সৰ্গদেউ, মোৰ নাম চি-চিয়াং। পৃথিবীত মোৰ সমান নিপুণ কাঁড়ী নাই। তাৰ বাহিৰেও মই আৰু এটা আচৰিত কাম কৰিব পাৰোঁ। বতাহৰ লগত যি ঠাইলৈকে ইচ্ছা তালৈকে মই উৰি যাব পাৰোঁ।”

চি-চিয়াং-অৰ কথাৰ প্ৰমাণ চাবলৈ সম্ৰাটে কলে, “ভাল কথা তেনেহলে, সমুখৰ ওখ পৰ্বতটো যে দেখিছা, আকাশৰ গাত সৰু কলা বেখাৰ দৰে তাৰে টিঙ্গত সোঁ দীঘল গছ জোপা থিয় হৈ আছে, সেই গছ কাঁড়েৰে শালিব পাৰিবানে?”

সম্ৰাটৰ নিৰ্দেশৰ লগে লগে ধেনুৰ পৰা কাঁড় ওলাই সোঁ সোঁ শব্দে পৰ্বতৰ টিঙ্গৰ পিনে গ’ল। চি-চিয়াং নিজেও আকাশলৈ উৰিল—জানিবা আকাশত গডুগু পখিহে উৰিছে। অলপ সময়ৰ পিছত চি-চিয়াঙে শৰ যেতিয়া ওভোটাই আনিলে সেই কথা দেখি সম্ৰাট আৰু পাৰিষদবৰ্গ ই তবধ মানিলে। সম্ৰাটে সন্তোষ পাই

৫৫

জোন আৰু বেলিৰ মিলন—

তেওঁৰ নাম দিলে “চেন-ই”, অৰ্থাৎ “স্বৰ্গৰ কাঁড়ী”। তেওঁক ৰাজ্যৰ বৰ পদবীও যাচিলে। ফুলৰ মো খাই সম্ৰাটৰ কাষত বহি থকাই চেন-ইৰ ঘাই কাম হ’ল।

সময় যোৱাৰ লগে চেন-ইয়ে নিজৰ অদ্ভুত বীৰত্ব দেখুৱাই ৰাজ্যৰ সকলোকে আচৰিত কৰিলে। যুঁজত ধুমুহাৰ দেৱতাক হৰুৱালে; সেইবাৰ ধুমুহাৰ পৰা চীন দেশ ৰক্ষা পৰিল। ভয়ঙ্কৰ নটা ড্ৰেগনে যেতিয়া মুখৰ পৰা জুই উলিয়াই গোটেই দেশত জুই জ্বলাইছিলহি, চেন-ই-য়েই তেতিয়া তাহাঁতক খেদি পঠিয়ালে। আকৌ যেতিয়া বান পানীয়ে গোটেই দেশ উটুৱাই দিলেহি, তেতিয়াও চেন-ই-য়েই গৈ জলদেৱতাক যুদ্ধত ঘটুৱাই তেওঁৰে ভনীয়েক হেং হোক নিজৰ ঘৰলৈ লৈ আহিল। চীন সম্ৰাটে মহা সমাৰোহেৰে তেওঁলোক দুয়োৰো বিয়া পাতি দিলে। বিয়াৰ লগত কত যে ৰজাঘৰীয়া উপঢৌকন!

এদিন মাজ নিশা চকমক কৰে টোপনিৰ পৰা সাৰ পাই সম্ৰাট ইয়াওয়ে দেখিলে যে হীৰাৰ মালাৰ দৰে এটি কোমল পোহৰ পৃথিবীৰ এমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ বিয়পি পৰিছে। কথাটো জানিবলৈ সম্ৰাটে তৎক্ষণাত চেন-ইক পঠিয়ালে। চেন-ই-য়ে পৰ্বতলৈ উৰি গৈ তাৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী চীন-মূৰ প্ৰাসাদ পালেগৈ। তাতে গম পালে যে দেৱীৰ জীয়েকে সেই পোহৰ মালাৰ বাটেদি মাকক সাক্ষাৎ কৰিবলৈ আহিছিল। চেন-ইৰ পৰিচয় পাই দেৱীয়ে তেওঁক আদৰ-সাদৰকৈ মাতি নি বহুৱাই এটি কাৰেং সাজি দিবলৈ অনুৰোধ জনালে। চেন-ইয়ে অতুলনীয়

কাৰুকাৰ্য্য-খচিত এটা মনোমোহা অট্টালিকা সাজি দিলে। চেন-ইৰ কাৰ্য্যত সন্তুষ্ট হৈ দেৱীয়ে তেওঁক কি পুৰস্কাৰ লাগে বুলি সোধাত, চেন-ই-য়ে অমৃত—যাক পান কৰিলে মানুহ অমৰ হয়, তাক পাবৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থনা জনালে। দেৱীয়ে চেন-ইৰ প্ৰাৰ্থনা পূৰণ কৰিলে, কিন্তু এক চৰ্ত্তত! এবছৰৰ আগেয়ে এই অমৃত পান কৰিলে কোনো ফল নহব। চেন-ইয়ে ঘৰলৈ উভতি অমৃতৰ কলহটো কোনেও নেদেখাকৈ ঘৰৰ চুকত লুকুৱাই থলে। ইয়াৰ পিছতে আন এটা দৈত্যই চীন ৰাজ্যত অত্যাচাৰ আৰম্ভ কৰাত চেন-ই তাৰ লগত যুঁজিবলৈ গ'ল।

চাওঁতে চাওঁতে এবছৰ পাৰ হ'ল। চেন-ইৰ ঘৈণীয়েক হেংহোৱে এদিন মন কৰিলে যে ঘৰৰ কোণত এশাব্দী পোহৰে জিল-মিলাব লাগিছে; লগতে গোটেই ঘৰটো ফুলৰ গোকৰে উপচি পৰিছে। আচৰিত হৈ হেংহোৱে ওচৰলৈ গৈ দেখে যে এটি অমৃতৰ কলহ! আগ-গুৰি নভবা নিচিস্তাকৈ কলহ উদং কৰি অমৃত পিলে! নিমিষতে গোটেই শৰীৰ কমোৱা তুলাৰ দৰে পাতল বোধ হ'ল; ইচ্ছা কৰিলেই যেন বতাহৰ লগত উৰামাৰিব পাৰে। এবছৰৰ অন্তত ঠিক সেই মুহূৰ্ত্ততে চেন-ই উভতি ঘৰ পালেহি। আহিয়েই অমৃতৰ কলহটোৰ বিচাৰ লগালে। অমৃত নেপাই হেংহোক প্ৰশ্নৰ উপৰি প্ৰশ্ন শুধিলে; যথোচিত উত্তৰ নেপাই অগ্নি-শৰ্ম্মা হ'ল। গতি বিষম বুজি হেং-হো খিৰিকিয়েদি উৰা মাৰি পলাল। চেন-ইয়ে হাতত ধেনু-কাঁড় লৈ পিছে পিছে শিশুপাল খেদা দিলে।

পূৰ্ণিমা ৰাতি। চাৰিওপিনে ফৰিংফুটা জোনাক। চেন-ইয়ে দেখিলে যে হেং-হো জোনৰ পিনে উৰিছে আৰু ক্ৰমান্বয়ে সৰু হৈ হৈ জোনৰ লগত মিলি যাবৰ উপক্ৰম কৰিছে। হেং-হোৰ চুলিটাৰ ধৰিবৰ কাৰণে চেন-ইয়ে আৰু বেগাই উৰিলে; হঠাতে এজাক ধুমুহা বতাহে বেচেৰাক মাটিলৈ ওভোতাই পঠিয়ালে। শুকান গছৰ পাতৰ দৰে চেন-ই পৃথিবীৰ কোলাত ঢলি পৰিল।

হেং-হো উৰি উৰি জোনৰ দেশত উপস্থিত হ'লহি। প্ৰকাণ্ড দেশ; চাৰিও পিনে বৰফেৰে ঢাক খাই আছে। গছ-গছনি, ঘাঁহ-বনৰ চিন-চাব নাই। কেৱল দুই চাৰি জোপা দালচেনিৰ গছে মূৰ তুলি আছে। ভাগৰত হেং-হো লাল কাল হৈছিল। দালচেনিৰ পাত আৰু নিয়ৰৰ পানীৰে ভোক-পিয়াহ গুচাই বেচেৰিয়ে টোপনিত মগ্ন হ'ল। টোপনিতেই হেং-হো জোনদেৱীলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ল।

ইফালে ধুমুহা বতাহে পুনৰ চেন-ইক উৰুৱাই নি নি পৰ্বতৰ ওপৰত থকা দেৱতা সকলৰ কাষ পোৱালৈগৈ। চেন-ই-ৰ তেতিয়াও খং শাম কটা নাই। তাকে দেখি দেৱৰাজে বুজনি দিলে—“হেং-হোৱে তোমাক নোসোধাকৈ অমৃত পান কৰি অমৰ হোৱাত খং নকৰিবা। তেওঁ জোনৰ ৰাজ্যলৈ গৈ জোনদেৱী হ'লগৈ। তোমাৰ বুদ্ধি কোণলৰ কাৰণেও নিশ্চয় বঁটা পাবা। তোমাক আমি পাতিম বেলিৰ দেৱতা। ইচ্ছা কৰিলেই তুমি হেং-হোৰ ওচৰলৈ গৈ তেওঁক লগ পাব পাৰিবা। এটা কথা কিন্তু, হেং-হো তোমাৰ ওচৰলৈ হলে আহিব নোৱাৰিব।”

চেন-ই আনন্দ মনেৰে বেলিৰ ৰাজ্যলৈ গৈ বেলিৰ দেৱতা
 হলগৈ। কিন্তু বেচেৰাই ঘৈণীয়েক হেং-হোৰ কথা পাহৰে
 কেনেকৈ? এদিন পোহৰ ৰথত জোনৰ ৰাজ্যত হাজিৰ হলগৈ।
 গৈ দেখে যে বিশাল সেই জন-মানৱহীন বৰফৰ ৰাজ্যত পাত-পত্ৰ
 নোহোৱা এজোপা গছৰ তলত হেং-হো আমন-জিমনকৈ অকলে
 অকলে বহি আছে। অকস্মাতে চেন-ইক সন্মুখত দেখি বেচেৰীয়ে
 ভয় খাই থিয় দিলে। চেন-ইয়ে কিন্তু হাঁহি ধেমালিৰে কথা-বাৰ্তা
 কৈ তেওঁৰ ভয় ভাঙিলে। হেং-হোক থাকিবলৈ চেন-ই-য়ে এটি
 ধুনীয়া কাৰেঙো সাজি দিলে। প্ৰতি মাহে এবাৰকৈ আহি
 হেং-হোক চাই যাবহি বুলিও প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে। অকলশৰীয়া
 জীৱনৰ ওৰ পৰিল বুলি ভাবি হেং-হোৰ মুখত হাঁহি নধৰা হ'ল।
সেই দিনাৰ পৰাই জোনে বেলিৰ পৰা পোহৰ পালে। বেলিৰ
 দেৱতা চেন-ই যেতিয়া জোন দেৱী হেং-হোৰ কাষলৈ যাত্ৰা কৰে,
 তেতিয়াই লাহে লাহে জোনৰ মুখ-খনি হাঁহিৰে ভৰপূৰ হয়।
 তেওঁৰ সেই হাঁহিয়েই ৰূপালী পোহৰ হৈ পৃথিৱীত সিঁচৰতি হৈ
 পৰে। পুনৰ বেলিয়ে ধীৰে ধীৰে যেতিয়া ঘূৰি নিজৰ দেশলৈ
 খোজ লয়, তেতিয়া জোনৰ ৰাংটালি হাঁহি গ্লান হৈ মুখ-খনি
 একেবাৰে একাৰ হৈ পৰে। এইদৰেই চেন-ই আৰু হেং-হোৰ
 মিলন বিবহ লৈয়ে পূৰ্ণিমা আৰু অমাৱস্তাৰ উৎপত্তি হৈছে।